

Selanik Çok sevilen bir şehirde gezi

Uluslararası Selanik Fuarı, Stavroupoli, Thermi ve Ano Toumba bölgelerinde yapılan kazı çalışmaları, Thermaikos Körfezi'nin, konumu ve bir kent kurmak için sunduğu avantajlarından dolayı, Neolitik Çağ ve Tunç Çağı'ndan itibaren, cazip bir yerleşim bölgesi olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca arkeolojik kazılar, Demir Çağı ve sonrası dönemlerde (MÖ 9. ve 4. yüzyıllar arasında) Karaburnaki, Thermi, Polihni ve Sindos'ta da yerleşim bölgelerinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kaynaklara göre bunlar, kenti oluşturan 26 beldeden bazılarıdır.

Selanik, Kral Filip'in emrindeki komutan Kasandros tarafından MÖ 316 yılında, yerleşim bölgesi olarak kurulur. Selanik'in kuruluşu, Makedon devletinin dünyayla iletişimini sağlamak için kilit noktalarda güçlü kentler kurmayı amaçlayan Büyük İskender'in haleflerinin de şehircilik politikasına ışık tutar. Selanik'teki liman ise hızla artan ticaret ve uzak yerlerle kurulan ilişkiler bakımından bir vazgeçilmezdir.

Kentin Helenistik dönemdeki idari düzeni, diğer Yunan kentlerine de örnek teşkil eder. Kent, gelişimine katkıda bulunan Romalılar tarafından ele geçirilmesinden sonra da, bir çeşit idari bağımsızlığa sahip olmaya devam eder. Dıraç'la Meriç'i birbirine bağlayan Egnatia Yolu'nun yapımı (MÖ 146-120), Selanik'in büyük bir ticari, politik ve askeri merkez haline gelmesinde önemli rol oynar. Tetrarşi hükümdarı Gaios

Galerios Valerios Maksimianos (MÖ 250-311), sezarlık süresi boyunca, Selanik'i kendine merkez seçer. Görkemli imparatorluk sarayını, hipodromu ve zafer takı Kamara'yı inşa ederek; kenti, Balkanlar'ın başkenti haline getirir.

322-323 yıllarında Selanik'te kalan Büyük Konstantinos, çok önemli eserlere imza atar. Bunlardan biri de, kentin güneybatısına inşa edilen limandır. 4. yüzyıl, kent için değişimler dönemidir. Apostolos Pavlus'un kente uğrayışından üç yüzyıl sonra, Selanik artık tamamen Hristiyanlaşmıştır. 390 yılında ise İmparator 1. Theodosios'un emriyle, kentin hipodromunda binlerce Selanikli'nin katledilmesi aynı yüzyıla damgasını vurur. 5. yüzyıl sonlarına kadar Roma kentinin, bir Hristiyanlık merkezine dönüşümü tamamlanır.

Bizans dönemi, kuşkusuz Selanik'in adını tarihe altın harflerle yazdırmıştır. Kentin inişli çıkışlı tarihi, kent surları üzerinde bulunan ve günümüze kadar ulaşabilen yazıtlarına yansımıştır. Etrafını çeviren surlar ve tarihi anıtlarıyla Selanik'e bir Bizans Açık Hava Müzesi demek, hiç de yanlış olmaz.

7. yüzyıldan 10. yüzyıla kadar olan dönemde Selanik'in, Bizans İmparatorluğu'nun Batı, Araplar, Slavlar ve Bulgarlarla mücadele ve İkonoklazm ile yaşadığı sorunlar ve dönemin tarihi gelişmelerinin her evresinde başrol oynamış olması, devlet yapısında sahip olduğu büyük önem ve yeri açıkça

ortaya serer. Kent, Bizans'ın ideolojik, politik ve dini etkisinin yayılmasında Balkanlar'a açılan kapıydı. Slavların Bizans tarafından Hristiyanlaştırılmaları sadece o döneme değil, daha sonraki yüzyıllara da damgasını vuran önemli bir olaydır. Slavlara alfabe oluşturma kutsal misyonunu üstlenen Aziz Kiril ve kardeşi Metodius da, Selaniklidir. 864 yılında önce Bulgarlar, arkasından da 867-874 yılları arasında Sırplar, Hristiyanlığı kabul eder. 904 yılında kentin Sarazenler tarafından yağmalanması ve bunu izleyen 927 kıtlığı, onuncu yüzyıla damgasını vuran olaylardır. Bu olaylar, dönemin düşünce yapısı ve sanatını da kuşkusuz etkilemiştir. Haçlıların, imparatorluğun batı sınırlarında belirmesiyle, Selanik yine askeri harekât merkezi konumunda başrolü oynar.

Evstathios başta olmak üzere kentin metropolitleri, ruhani hayata önderlik eden ve dönemin önemli dini ve siyasi sorunlarında büyük rol oynayan meşhur ve tarihe adını yazdırmış kişiler olmuştur. 1185 yılında Selanik'in Normanlar tarafından fethi ve sonrasında da 1204 yılında yirmi yıllığına Latinler tarafından ele geçirilmesi, kültürel gelişmeleri geçici olarak yavaşlatsa da durdurmayı başaramamıştır. Komnenoslar döneminde gelişen sanat ve edebiyat, Paleologlar döneminde zirveye ulaşır. Antik metinlerin araştırılmasıyla klasik Yunan eğitim sistemine geçiş, hümanizm unsurlarını ortaya çıkararak, dönemin edebiyat ve sanat alanlarında Paleolog tarzı bir rönesansı beraberinde getirir. Fakat diğer yandan İsihazm kavgaları ve Zealotlar hareketi gibi ciddi dini ve toplumsal sorunlar, kenti önemli ölçüde sarsar.

Bizans'ın metropolü Selanik'ten

günümüze oldukça fazla sayıda dini eser ulaşmıştır. Kentin her bir köşesinde Bizans veya Bizans sonrası dönemlere ait tarihi eserlere rastlamak mümkün. İnişli çıkışlı gidişatıyla Bizans İmparatorluğu'nda ikinci başkent görevi gören ve daha sonra Osmanlı döneminde Balkanlar'ın merkezi haline gelen Selanik'in bambaşka zamanlardan kalma anıtları, kentin çeşitli köşelerini süsler. Selanik, özellikle parlak dini geçmişine ait eserlerin günümüze kadar ulaşması konusunda şanslıydı. Sürdürülen arkeolojik kazı çalışmaları, kaynakların tanıklığından yararlanmamızı sağlayarak; kentteki laik unsurlar, yapılar ve şehir planlama, binalar, konutlar, çarşılar, insanların toplumsal ve özel günlük hayatları hakkındaki bilgilerimize ışık tutuyor.

Osmanlı hâkimiyetindeki dönemde (1430 -1912) Hristiyanlara ait hemen hemen tüm kiliseler, şapeller ve manastırların merkez kiliseleri, camiye dönüştürülür. Kent artık doğulu bir havaya bürünür. Mahallelerine inşa edilen camiler, yeni konutlar, dini okullar, Bedesten ve hamamlar, artık Selanik'in yeni çehresini oluşturur. Yer altı ve tepe sarnıçlarıyla, hâlihazırda var olan su tedarik sistemi güçlendirilip genişletilir. Yerlilerin ve yoldan geçenlerin susuzluğunu gidermesi için Ano Poli'nin (Yukarı Şehir) labirent gibi sokaklarına ve yokuşlarına, süslü oymalarla bezeli çeşmeler inşa edilir. Surlar ya yeniden inşa edilir ya da Vardari Kalesi'ndeki gibi ilavelerle takviye edilir. Kentin genellikle ovalık bölgede yaşayan Hristiyanları kiliselerini tipik Bizans sonrası dönem tarzında inşa ederler: Alçak iki seviyeli çatısı ve sundurması olan üç koridorlu bazilika türü. Özellikle

1500 yılında İspanya'dan gelen Yahudi mültecilerin de yerleşmesiyle artık Selanik, bağımsızlığını elde edene kadar koruyacağı çok kültürlü ve çok dinli bir özelliğe sahip olur.

17. yüzyılda kent, idari bölümlere ayrılır. Yahudiler kentin merkez ve batı, Hristiyanlar merkez ve doğu, Müslümanlar da Ano Poli (Yukarı Şehir) bölümlerinde ikamet edecekler. Daha sonra, kentin Avrupalı nüfusunun oturması için limanın yakınındaki “Frangomahalas” semti kurulur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Tanzimat Dönemi olan 19. yüzyılda, kent önemli ölçüde gelişir. Sanayi ve ticaretin gelişmesiyle, Yunan ve Avrupalı büyük ticaret işletmeleri, kente Avrupalı bir hava kazandırır. Avrupalıların düşünce tarzıyla olan temas, tüm din ve topluluk üyelerini etkisi altında bırakır. Yüzyılın son çeyreğinde çeşitli topluluklar tarafından inşa edilen okullar ve hastanelerle, kente önemli yapılar kazandırılır. Sahil boyundaki surların ve güneydoğu surlarının bir kısmının yıkılması kararı, kentin çehresini değiştirir. Ortaçağ çehresini kaybeden Selanik, deniz havasını soluyarak kendine yeni bir sahil yaratır. Sultanın başışıyla bugünkü Ethnikis Aminis Caddesi yapılır ve şadırvan eklenir. Bu noktadan itibaren doğu istikametine doğru uzanan, kentin varlıklarına ait villalarının inşa edildiği Yazlıklar Caddesi (veya Kuleler Caddesi) başlar. İlk defa bir semtin planlaması, dini değil de sınıfsal kritere göre şekillenmiştir. Müslümanlar, Yahudiler ve Hristiyanlar villa inşa etmede birbirleriyle yarışır. Birçok mimari stilin birbirine uyum içinde birbine, dönemin hemen hemen tüm

20. yüzyıl birçok değişime gebedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemesi ve Balkanlardaki ulusal kalkantılar, 1904 yılında Makedonya Mücadelesini beraberinde getirir. Bunda, Yunan Konsolosluğu ve Selanik, çok önemli rol oynar. 1908 yılında Selanik'te Jön Türkler hareketi başlar. Önceleri farklı dinlerden olanlar için umut vaat etse de, kısa zamanda bu umutlar suya düşer.

Selanik 1912'de bağımsızlığını kazanarak, Yunan Devleti'ne katılır. Kentte, kısa zaman içinde önemli tarihi mirasları çereyan eder. 20. yüzyılın ortalarına kadar çehresi, boyutu ve nüfusu önemli ölçüde değişir.

1. Dünya Savaşı sırasında Selanik, Makedonya Cephesi harekâtının askeri merkezi olur. İngiltere Fransa Dostluk Anlaşması müttefiklerinin oluşturduğu meşhur Anadolu Harekâtı da burada kurulur.

Selanik çevresindeki bölgeler, İngiliz ve Fransız askeri kamplarıyla dolup taşar. 1916 yılında Venizelos, kralla düştüğü anlaşmazlıktan sonra Daglis ve Kountouriotis'in de desteğiyle Selanik'te geçici Triandria hükümetini kurmaya karar verir. Bir yıl sonra, 1917'de çıkan korkunç yangın, kentin tüm merkezini yok eder. Selanik bir daha eskisi gibi olmayacaktır: 73.000 kişi evsiz kalır. Sayısız mal varlığı, ev ve dükkân, geri dönüü olmayan bir şekilde yok olur. Bunlarla beraber kentin önceki yüzyıldan kalan tüm değerli mirası

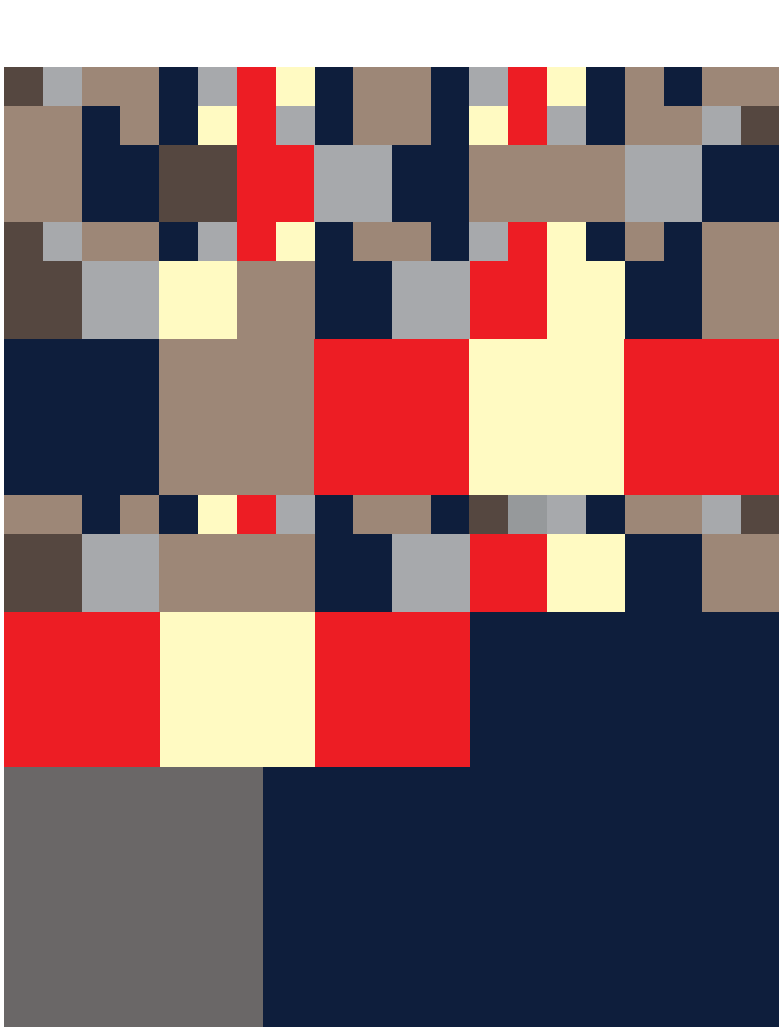
da tarihe karışır. Balkanlarda hüküm süren politik durumun hiç olmadığı kadar alevlenmesi, çevre bölgeler ve doğudaki Yunan nüfusunun Selanik'e göç etmesini iyice tetikler. 1923 yılında Lozan Anlaşması'nın imzalanması ve nüfus mübadelesi kararının uygulanmasıyla Küçük Asya'dan binlerce mültecinin akın etmesi, göçü doruğa çıkarır. Aynı zamanda kent Müslüman nüfusunu kaybeder. Yangının yol açtığı zararlar henüz tamir edilmemişken mülteciler kiliselere, yanmış evlere, kent surlarının kullanılmayan bölgelerine, müttefiklerin terk ettiği askeri kamplara yerleştirilir. Bu arada yeni beldeler, yeni mahalleler ve yeni yerleşim bölgeleri kurulur. Bir zamanlar 26 beldeden oluşan Selanik kenti, artık yüzyılları aşmakta ve yeni beldelere yayılarak, sürekli büyümektedir. Eskiden ikinci bir başkent görevi gören Selanik, artık bir “Mülteciler Başkenti” olmuştur.

1926 yılında Selanik Üniversitesi kurulur ve ilk Uluslararası Selanik Fuarı düzenlenir. Şehir artık kendine gelerek, tarihine yeni sayfalar eklemeye başlar. “1936 Mayıs ayı” grev eylemlerinin kana bulanması, kenti derinden sarsar. 1941 yılında Alman işgali başlar. Kentin tarihine kara sayfalar eklenir. 1943 yılında trenlere bindirilen binlerce Selanik Yahudisi, Nazi kamplarına götürülür ve kentin Yahudi cemaati hemen hemen yok edilir. Bunu izleyen iç savaş, kenti bir türlü rahat bırakmaz.

Savaş sonrasında, Selanik yeniden bir cazibe merkezi haline gelir. Şehircilik akımı ve yeni gelen kişilerin barınma ihtiyacı, kenti altüst eder. O güne kadar

1963 yılında Grigoris Lambrakis, Selanik'te öldürülür. Bu cinayet, Vasilis Vasilikos tarafından “Z” adlı kitaba konu edilir ve Kostas Gavras'ın aynı isimli filmiyle de tüm dünyada büyük yankı uyandırır. Ülkenin genel olarak gergin olan siyasi durumu; 1967 yılında başlayıp, yedi yıl sürecek bir askeri darbeyi beraberinde getirir. 1978 yılında meydana gelen büyük deprem, arkasında çok sayıda kurban ve harabe bırakır. Doğu Blok'unun düşmesiyle kent, 1990'lı yıllarda yeni bir ekonomik göçmen akımına maruz kalır. 1997 yılında Selanik, bir yıllığına Avrupa Kültür Başkenti ilan edilir. 2012 yılında bağımsızlığının yüzüncü yılını kutlar ve 2014 yılında da Avrupa Gençlik Başkenti unvanını kazanır.

Selanik Tarihi Eserler Haritası

Selanik Tarihi Eserler Haritası

Selanik Belediyesi - Turizm Bölümü <p>V. Georgiou Caddesi 1 54640 Selanik, Yunanistan T +302313318206 E tourism@thessaloniki.gr www.thessaloniki.gr</p>

Tasarım <p>Designers United</p>

Katkıda bulunanlar
 HELLENIC REPUBLIC <p>Ministry of Culture and Sports</p> <p>General Directorate of Antiquities & Cultural Heritage Ephorate of Antiquities, Thessaloniki</p>
 THESSALONIKI UNION <p>OF TOURIST GUIDES</p> <p>Ephorate Of Contemporary And Modern Monuments Of Central Macedonia</p>

Destekçi
 ΙΣΝ / SNF <p>ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ STAVROS NIARCHOS FOUNDATION</p>

Bu belge elektronik ortamda da sunulmaktadır. www.thessaloniki.gr <p>Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılması yasaktır. ©Selanik Belediyesi, 2018</p>

Roma Eserleri

Sayfa 4

- 1 C5 Roma Sezar Galerius Maximilianu'sun saray kompleksi
- 2 C5 Hipodrom
- 3 D5 Makedonya Modern Sanatlar Müzesi'ndeki antik yolun bir bölümü
- 4 C5 Sezar Galerius'un Zafer Anıtı (Kamara)
- 5 C4 Roma dönemine ait çeşme
- 6 C4 Roma Agorası
- 7 C4 Roma Tapınağı
- 8 C4 Kıprion Agoniston Meydanı'ndaki kamuya ait idare binaları

Bizans Eserleri

Sayfa 4 – 7

- 1 B4 Surlar
- 2 B4 Agion Apostolon Kilisesi
- 3 C4 Agia Ekaterini Kilisesi
- 4 C4 Profitis İlias Kilisesi
- 5 C4 Osiou David Kilisesi (Latomou Manastırı)
- 6 D4 Vlatadon Manastırı
- 7 D4 Eptapirgio (Yedikule)
- 8 D4 Akropolis Hisarı-Laparda Kulesi-Anna Paleologina Kapısı-Trigonion veya Alisseos Kulesi
- 9 D4 Agiou Nikolaou Orfanou Kilisesi
- 10 D4 Taksiarhon Kilisesi
- 11 C4 Bizans Hamamı
- 12 C4 Agiou Dimitriou Kilisesi - Yeraltı Sığınağı
- 13 C4 Panagia Halkeon Kilisesi
- 14 C5 Panagia Ahiropiitou Kilisesi
- 15 C5 Agia Sofia Kilisesi
- 16 C5 İsa'nın Transfigürasyonu Kilisesi
- 17 C5 Agiou Panteleimona Kilisesi
- 18 C5 Doğu surları-Dış surlar-Lefkos Pyrgos (Beyaz Kule)
- 19 C5 Rotonda

Osmanlı Eserleri

Sayfa 7 – 10

- 1 B5 Yahudi Hamamı
- 2 C4 Bedesten
- 3 C4 Hamza Bey Camisi
- 4 C4 Bey Hamamı (Cennet Hamamı)
- 5 C4 Yeni Hamam (Egli)
- 6 C4 Alaca İmaret
- 7 C4 Musa Baba Türbesi
- 8 B4 Paşa Hamamı
- 9 D7 Yeni Cami (Eski Arkeoloji Müzesi)
- 10 C4 Selanik Hükümet Konağı
- 11 B4 Gümrük, 1. ve 2. Rihtım
- 12 A4 Eski Pompa İstasyonu
- 13 B4 Osmanlı Bankası
- 14 D5 Selanik Aristoteles Üniversitesi, Eski Felsefe Fakültesi
- 15 D4 Ag. Dimitrios Hastanesi
- 16 D4 Paşa Bahçeleri
- 17 C5 Sintrivani (Şadırvan)
- 18 D6 3. Ordu Komutanlığı-Karargâh
- 19 D4 Mustafa Kemal Atatürk Evi
- 20 C4 Ano Poli Kütüphanesi
- 21 C4 Çınarı
- 22 D7 Sholi Tiflon (Görme Engelliler Okulu)
- 23 D7 Mehmet Kapancı Villası
- 24 C8 Ahmet Kapancı Villası
- 25 D8 Villa Mordoh

Yahudi Eserleri

Sayfa 10 – 12

- 1 C4 Manastır Sinagogu
- 2 B4 Yad Lezicaron Sinagogu
- 3 B5 Soykırım Anıtı
- 4 B4 Yahudi Müzesi
- 5 B4 Saoul Pasajı
- 6 C5 Modiano Çarşısı
- 7 C7 Villa Modiano
- 8 D9 Casa Bianca
- 9 D9 Allatini Villası
- 10 C9 Allatini Değirmenleri

Geç Bizans Dönemi Kiliseleri

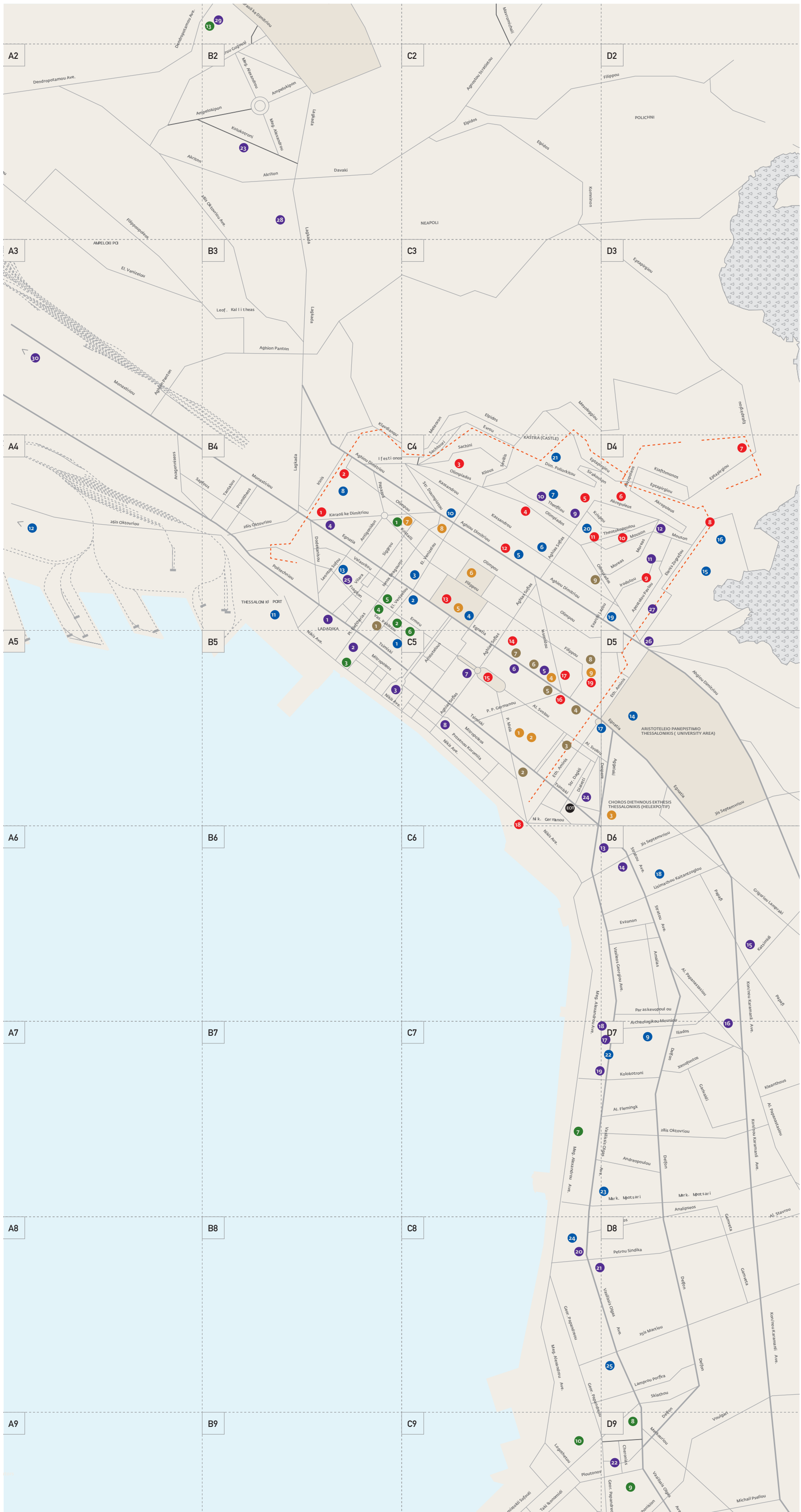
Sayfa 12 – 13

- 1 B4 Agios Minas Kilisesi
- 2 C5 Nea Panagia Kilisesi
- 3 C5 Agios Antonios Kilisesi
- 4 C5 İpapanti
- 5 C5 Panagouda veya Panagia Gorgoepikoos
- 6 C5 Agios Haralambos Kilisesi
- 7 C5 Agios Athanasios Kilisesi
- 8 C5 Agiou Georgiou Kilisesi
- 9 C4 Laodigitrias veya Panagias Lagoudiani Kilisesi

Çağdaş Eserler

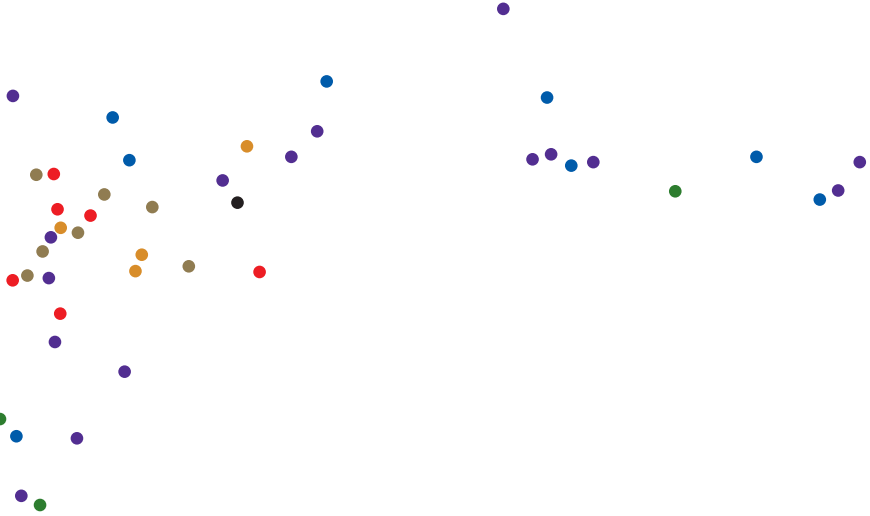
Sayfa 13 – 17

- 1 B4 Zeyinyağcılar Mahallesi
- 2 B5 Özgürlük Meydanı
- 3 B5 Aristoteles Meydanı
- 4 B4 Viyana Oteli
- 5 C5 Nedelko Binası
- 6 C5 Eski Temizlik Okulu
- 7 C5 Kırmızı Ev
- 8 C5 Eski Yunanistan Konsolosluğu
- 9 C4 Thefilou Sokağı 25 numaradaki bina (Kule Kafe)
- 10 C4 Theofilou Sokağı 13 numaradaki konak (Kule Kafe)
- 11 D4 İrodotou Sokağı 17 numaradaki bina
- 12 D4 Muson Sokağı 47 numaradaki bina
- 13 D6 Arkeoloji Müzesi
- 14 D6 Bizans Kültürü Müzesi
- 15 D6 Papafio Yetimhanesi
- 16 D7 Eski Rus Hastanesi
- 17 D7 Mihailidis Villası
- 18 D7 Salem Konutu
- 19 D7 Eski Melissa Yetimhanesi
- 20 D8 Château Mon Bonheur
- 21 C8 Villa Hatzilazarou
- 22 D9 Villa Morpurgo
- 23 B2 Moni Lazariston (Lazarist Manastırı)
- 24 C5 Meryem Ana Ermeni Ortodoks Kilisesi
- 25 B4 Meryem Ana'nın Günahsız Gebeliği Kutsal Katolik Katedrali
- 26 D5 Ortodoks Mezarlığı
- 27 D4 Ermeni Mezarlığı, Protestan Mezarlığı
- 28 B2 Zeytinlik Müttefik Mezarlığı
- 29 B1 Yeni Yahudi Mezarlığı
- 30 A3 Harman Köy Hint Mezarlığı

Selanik

Tarihi Eserler Haritası

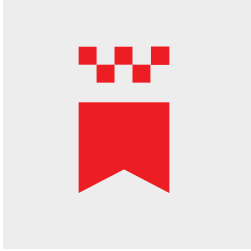

Roma Eserleri

Sayfa 4

- 1 Roma Sezarı Galerius Maximilianu'sun saray kompleksi
- 2 Hipodrom
- 3 Makedonya Modern Sanatlar Müzesi'ndeki antik yolun bir bölümü
- 4 Sezar Galerius'un Zafer Anıtı (Kamara)
- 5 Roma dönemine ait çeşme
- 6 Roma Agorası
- 7 Roma Tapınağı
- 8 Kiprion Agoniston Meydanı'ndaki kamuya ait idare binaları
- 9 Rotonda

Bizans Eserleri

Sayfa 4-7

- 1 Surlar
- 2 Agion Apostolon Kilisesi
- 3 Agia Ekaterini Kilisesi
- 4 Profitis İlias Kilisesi
- 5 Osiou David Kilisesi (Latomou Manastırı)
- 6 Vlatadon Manastırı
- 7 Eptapirgio (Yedikule)
- 8 Akropolis Hisarı-Laparda Kulesi-Anna Paleologina Kapısı-Trigonion veya Alisseos Kulesi
- 9 Agiou Nikolaou Orfanou Kilisesi
- 10 Taksiarhon Kilisesi
- 11 Bizans Hamamı
- 12 Agiou Dimitriou Kilisesi - Yeraltı Sığınağı
- 13 Panagia Halkeon Kilisesi
- 14 Panagia Ahiropiitou Kilisesi
- 15 Agia Sofia Kilisesi
- 16 İsa'nın Transfigürasyonu Kilisesi
- 17 Agiou Panteleimona Kilisesi
- 18 Doğu surları-Dış surlar-Lefkos Pyrgos (Beyaz Kule)
- 19 Rotonda

Osmanlı Eserleri

Sayfa 7-10

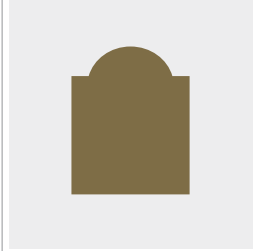
- 1 Yahudi Hamamı
- 2 Bedesten
- 3 Hamza Bey Camisi
- 4 Bey Hamamı (Cennet Hamamı)
- 5 Yeni Hamam (Egli)
- 6 Alaca İmaret
- 7 Musa Baba Türbesi
- 8 Paşa Hamamı
- 9 Yeni Cami (Eski Arkeoloji Müzesi)
- 10 Selanik Hükümet Konağı
- 11 Gümrük, 1. ve 2. Rihlim
- 12 Eski Pompa İstasyonu
- 13 Osmanlı Bankası
- 14 Selanik Aristoteles Üniversitesi, Eski Felsefe Fakültesi
- 15 Ag. Dimitrios Hastanesi
- 16 Paşa Bahçeleri
- 17 Sintrivani (Şadırvan)
- 18 3. Ordu Komutanlığı-Karargâh
- 19 Mustafa Kemal Atatürk Evi
- 20 Ano Poli Kütüphanesi
- 21 Çınarı
- 22 Sholi Tiflon (Görme Engelliler Okulu)
- 23 Mehmet Kapancı Villası
- 24 Ahmet Kapancı Villası
- 25 Villa Mordoh

Yahudi Eserleri

Sayfa 10-12

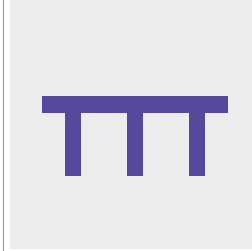
- 1 Manastır Sinagogu
- 2 Yad Lezicaron Sinagogu
- 3 Soykırım Anıtı
- 4 Yahudi Müzesi
- 5 Saoul Pasajı
- 6 Modiano Çarşısı
- 7 Villa Modiano
- 8 Casa Bianca
- 9 Allatini Villası
- 10 Allatini Değirmenleri

Geç Bizans Dönemi Kiliseleri

Sayfa 12-13

- 1 Agios Minas Kilisesi
- 2 Nea Panagia Kilisesi
- 3 Agios Antonios Kilisesi
- 4 İpapanti Kilisesi
- 5 Panagouda veya Panagia Gorgoepikoos
- 6 Agios Haralambos Kilisesi
- 7 Agios Athanasios Kilisesi
- 8 Agiou Georgiou Kilisesi
- 9 Laodigitrias veya Panagias Lagoudiani Kilisesi

Çağdaş Eserler

Sayfa 13-17

- 1 Zeyinyaçıcılar Mahallesi
- 2 Özgürlük Meydanı
- 3 Aristoteles Meydanı
- 4 Viyana Otelı
- 5 Nedelko Binası
- 6 Eski Temizlik Okulu
- 7 Kırmızı Ev
- 8 Eski Yunanistan Konsolosluğu
- 9 Thefilou Sokağı 25 numaradaki bina (Kule Kafe)
- 10 Theofilou Sokağı 13 numaradaki Konak (Kule Kafe)
- 11 İrodotou Sokağı 17 numaradaki bina
- 12 Muson Sokağı 47 numaradaki bina
- 13 Arkeoloji Müzesi
- 14 Bizans Kültürü Müzesi
- 15 Papafo Yetimhanesi
- 16 Eski Rus Hastanesi
- 17 Mihailidis Villası
- 18 Salem Konutu
- 19 Eski Melissa Yetimhanesi
- 20 Château Mon Bonheur
- 21 Villa Hatzilazarou
- 22 Villa Morpurgo
- 23 Lazarist Manastırı
- 24 Meryem Ana Ermeni Ortodoks Kilisesi
- 25 Meryem Ana'nın Günahsız Gebeliği Kutsal Katolik Katedrali
- 26 Ortodoks Mezarlığı
- 27 Ermeni Mezarlığı, Protestan Mezarlığı
- 28 Zeytinlik Müttetik Mezarlığı
- 29 Yeni Yahudi Mezarlığı
- 30 Harman Köy Hint Mezarlığı

Roma Eserleri

> Harita sayfa 18-19

1 C5

Roma Sezari Galerius Maximilianus'un saray kompleksi. Navarinou Meydanı. İnşasına MS 3. yüzyılın sonu, 4. yüzyılın başında başlanmıştır. Geç Antik Çağ'a ait en önemli eserlerden biri ve Yunanistan'da türünün tek örneğidir. İmparatorun konutu olan anıtsal yapılar gün ışığına çıkarılmıştır.

2 C5

Hipodrom. Hipodrom Meydanı. Roma Hipodromu'nun ziyaret edilebilir bir bölümü bulunmamaktadır fakat bugünkü Hipodrom Yolu'nun boyut ve şekline bakarak, antik yapının büyüklüğüyle ilgili bir fikir edinilebilir.

3 D5

Makedonya Modern Sanatlar Müzesi'ndeki antik yolun bir bölümü. Uluslararası Fuar alanı. Müzenin bodrum katında, Kentin Kasandros Kapısı'ndan yani bugünkü Sintrivani Bölgesi'nden başlayıp güneydoğu istikametine ilerleyen, Roma dönemine ait taş döşeli yolun bir bölümü bulunmaktadır.

4 C5

Sezar Galerius'un Zafer Anıtı (Kamara). (MS 305) Galerius'un, Persleri yenmesinin onuruna inşa edilmiştir. Bu savaştan mücadele ve zafer sahnelerini canlandıran kabartma süslemeler, Tetraşi hükümdarlarının gücü ve bütünlüğünü konu alır.

5 C4

Roma dönemine ait çeşme. Egnatia Caddesi ve Mitrop. Gennadiou Sokağı. Roma dönemi Selanik'inin merkezi bir caddesinin hemen yanı başına inşa edilmiştir (decumanus maximus).

6 C4

Roma Agorası. Olimpu ve Filippou Sokakları. Ortaya çıkarıldığı haliyle, MS 2. yüzyılın ortalarında faaliyet göstermeye başlayan, Roma dönemine ait idare merkezi. Kompleksin tamamı taş döşeli, dikdörtgen bir meydanın etrafında toplanmıştır. Üç tarafında, çift sıra Korinth düzeni sütunların bulunduğu iki katlı koridorlar vardı. Bu koridorlar, kamu ve özel alanları çevreleyen bölgeye doğrudan ulaşımı sağlıyordu.

7 C4

Roma tapınağı Antigonidon Meydanı. Eski bir arkaik tapınağa ait mimari unsurlarla inşa edilmiş olan bu tapınak, Augustos'a ithaf edilmişti. Alanda bulunan MS 2. yüzyıla ait zırlı erkek heykeli gödesi ve Aegis'li Zeus'un doğaüstü heykelinin buluntuları, eşsiz sanat eserleridir.

8 C4

Kiprion Agoniston Meydanı'ndaki kamuya ait idare binaları. Olimpu Sokağı, Venizelou ve Agiou Dimitriou Caddeleri. Bu alanda MÖ 3. yüzyıla ait çoğu kamusal binalara ait kalıntılar ortaya çıkarılmıştır. Bu kalıntılar, buranın büyük olasılıkla Helenistik ve Roma dönemlerinden beri kent in idare merkezi görevi gördüğüne işaret ediyor. Günümüze kadar ulaşabilmiş bu bina kalıntıları, Bizans ve Bizans sonrası dönemler boyunca kentsel özelliğini kaybetmeyen bu semtin, zamana karşı nasıl direndiğine tanıklık ediyor.

9 C5 Sayfa 7

Rotonda

Taksimhanesi Kilisesi (10) haric, bu bölümdeki tüm eserler, UNESCO Dünya Mirası Kültürel Anıtlar kapsamına alınmıştır.

Bizans Eserleri

> Harita sayfa 20-21

1 B4

Surlar. Kentin Helenistik ve Roma dönemleri hisar kalıntıları üzerine, 4. yüzyılın sonunda yeni surlar inşa edilmiştir. Planı yamuk şekilli surlar, belirli aralıklarla yerleştirilmiş taşıyıcı üçgen gönyeler ve kare burçların yanı sıra dış surlarla da takviye edilmiştir. Bizans döneminde tamir ve ilaveler yapılmıştır. Surlar, bugünkü son halini Osmanlıların müdahaleleriyle almıştır.

2 B4

Agion Apostolon Kilisesi Olimpu ve Paparigopoulou Sokakları. (1310-1314). Kurucuları Patrik Nifon ve öğrencisi başrahip Pavlus olan bu kilise, manastırın Maryem Ana'ya adanmış merkez kilisesiydi. İç mekânda, Paleolog sanatının son dönemine ait, olağanüstü bir mozaik süsleme bulunuyor.

3 C4

Agia Ekaterini Kilisesi Tsamadou ve İous Sokakları, Ano Poli (Yukarı Şehir). (13. yüzyıl sonları – 14. yüzyıl başları). Bizans manastırının o zamanki merkez kilisesi. Zarif ölçüleri ve kademeli kemerli ve kavisli cephe düzeni, kerpiçten yarım sütunları ve tuğladan süslemeleri, Paleolog mimarisinin mükemmel bir örneğidir.

4 C4

Profitis İlias Kilisesi Olimpiados ve Amfilohias Sokakları. İsa Peygamber'e adanmış kilise,

Bizans Manastırı Akapniou'nun merkez kilisesidir. Mimarisi bakımından bir eşi daha olmayan bu kilise, Paleolog resim sanatının son evresini temsil eden Bebek Katli sahnesiyle meşhurdur.

5 C4

Osiou David Kilisesi (Latomou Manastırı) Bouboulinas ve D. Poliorkitou Sokakları, Ano Poli (Yukarı Şehir) Adını bölgede bulunan taş ocağında alan Latomou (taşocağı) Manastırı'nın merkez kilisesi, Erken Hıristiyanlık döneminin en önemli mozaik eserlerinden biri olan Hezekiel Peygamber'in apsidiodaki görünümü sahnesine ev sahipliği yapıyor.

6 D4

Velatodon Manastırı Eptapirgiou Sokağı 64. (1351-1371). Kentin günümüze kadar faaliyetine devam eden tek Bizans manastırı olan bu yapı, doğrudan patrikhaneye bağlıdır. Grigorios Palamas'ın öğrencisi ve sonradan Selanik Metropoliti olan keşiş Dorotheos Vlati tarafından kuruldu. Önceleri Pantokrator İsa'ya adanmış olan manastır, günümüzde Kurtarıcı'nın Transfigürasyonu'na ithaf edilmiştir.

7 D4

Eptapirgio (Yedikule) Akropolis'in kuzeydoğu ucunda. Erken Hıristiyanlık-Erken Bizans döneminden Osmanlı dönemine kadar olan çeşitli yapı evrelerinin bir karışımıdır. 19. yüzyılda zindana çevrilmesi sırasında çeşitli binalar ve yardımcı mekânlara ilave edilmiştir. Günümüzde Selanik Bizans Eserlerini Koruma Kurulu'na ev sahipliği yapmaktadır.

8 D4

Akropolis Hırsarı-Laparda Kulesi-Anna Paleologina Kapısı-Trigonion veya Alisseos Kulesi. Söz konusu kenarortay surlar, Akropolis bölgesini Ano Poli'den (Yukarı Şehir) ayırır. Kuzeydoğu yönünde ilerlediğinde Anna Paleologina Kapısı'na (1355-1356) ulaşılır. Bu kapı, hisarın dışında kalan bölgeye açıyordu. Kenarortay surlar, kuzeydoğu yönünde Alisseos Kulesi veya diğer bir adıyla Trigonion Kulesi'nde son bulur. Bu yuvaklak kule 15. yüzyılda, daha önceden var olan kare planlı Bizans hisar kalıntılarının üzerine inşa edilmiştir.

9 D4

Agiou Nikolaou Orfanou Kilisesi İrodotou Sokağı 20. Giriş kapısından kalıntılarının günümüze kadar ulaştığı Bizans manastırının merkez kilisesi. Tüm Selanik'teki freskler arasında en iyi korunmuş olanı bu olağanüstü fresk süslemesi, Paleolog sanatını temsil eden bir örnektir.

10 D4

Taksiarhon Kilisesi Theotokopoulou Sokağı 40. Büyük olasılıkla Bizans dönemine ait manastırın merkez kilisesi olan bu yapı, Baş Melek Mikail ve Cebrail'e ithafen inşa edilmiştir. Mezar özellikleri taşıyan bir yeraltı mekânına sahip, iki katlı bina. Duvar fresklerinden (14. yüzyılın ikinci yarısı) sadece çok azı parçalar halinde günümüze ulaşmıştır.

11 C4

Bizans Hamamı Theotokopoulou ve Krispou Sokakları (Kule Kafe) (13. yüzyıl) Selanik'te bulunan, günümüze kadar ulaşabilmiş halka açık tek Bizans hamamıdır. Dikdörtgen planlı, küçük bir yapıdır. Bir hamamda bulunması gereken tüm mekânlara sahiptir: Soyunma bölümleri, soğuklukla sıcaklık ve ısıtma bölümü (külan).

12 C4

Agiou Dimitriou Kilisesi - Yeraltı Sığınağı Agiou Dimitriou Caddesi 97. Roma hamamı kalıntılarının üzerine inşa edilmiştir. 303 yılında Roma ordusu kumandanlarından Dimitris buraya hapsedilmiş ve burada şehit olmuştur. Başlangıçta küçük bir dua mekânı olan bu yer, daha sonra bir bazilikaya dönüştürülmüştür. 1917 yangınında neredeyse tamamen yok olan yapı, 1918-1948 yılları arasında restore edildi. Selanik'in koruyucu azinine ithafen yapılmış olan bu kilise, Hristiyanlar için büyük önem taşır. Ayrıca 1917 yılındaki yangından kurtarılan mozaikleriyle ünlüdür. 5., 7. ve 9. yüzyıllardan kalma kiliseye bağışlanmış on bir mozaik kompozisyonu, kutsal bemanın iki sütununda ve orta nefte görülebilir. Yer altı sığınağı, kilisenin neflerine dik olan koridorun altında bulunmaktadır. Geç Bizans döneminde bu mekân; azizin muhafaza edilen bedeninin yaydığı güzel kokuyla, Hristiyanların en sık ziyaret ettiği kiliseydi. Kilisenin içinde daha çok

Erken Hristiyanlık ve Bizans dönemine ait olan oyma işlemleri sergilenmekte.

13 C4

Panagia Halkeon Kilisesi Halkeon Sokağı 2 ve Egnatia Caddesi. (1028). Bu kilise, bakırcılar mahallesindedir. İsmi ne de buradan alır (Halkeon=Bakır). Lombardia Katepan'ı ve kumandan Hristoforos, eşi Maria ve çocukları Nikiforos, Anna ve Katakali tarafından mezar şapeli olarak inşa edildi.

14 C5

Panagia Ahiropiitou Kilisesi Agias Sofias Sokağı 56. (5. yüzyıl) Bu kilise Roma hamamı kalıntıları üzerine, narteks ve galeriye sahip, üç nefli ahşap çatılı bazilika tarzında inşa edilmiştir. İç mekânda, üç koridoru ayıran sütunlarda mimari kabartmalar göze çarpar. Sütunların arasındaki kemerlerin, galerilerin ve nartekle ana mekânı birleştiren bölümün iç kısmındaki mozaikler, olağanüstü sanat eseri örnekleridir.

15 C5

Agia Sofia Kilisesi Agia Sofia Meydanı (7. yüzyılın sonu - 8. yüzyılın başı). Kilise, İsa Peygamber'e, Doğru Söz'e ve Tanrı'nın Bilgeliliğine ithafen inşa edilmiştir. Daha önceden burada bulunan Erken Hristiyanlık Dönemi'nden 5.yüzyıla ait büyük bazilikanın yerine yapılmıştır. Kubbesi ve sütunlarıyla, serbest haç planlı bu kilise, İstanbul'daki Aya Sofya'nın bir benzeridir. Kilisenin içerisindeki mozaik süsleme; kentin, farklı dönemlerdeki düşünce ve sanat alanlarındaki yüksek seviyesini kanıtlıyor.

16 C5

İsa'nın Transfigürasyonu Kilisesi Egnatia Caddesi ve P. P. Germanou Sokağı. (1340 ve sonrası). Büyük olasılıkla Bizans manastırının mezar şapeli olarak inşa edilmiştir. Kiliseyi süsleyen freskler, Paleolog sanatına aittir.

17 C5

Agiou Panteleimona Kilisesi Arianou ve Iasonidou Sokakları. (1295-1314). Perivleptos Meryem Ana Manastırı'nın merkez kilisesi olarak faaliyet gösteren bu kilise, İshak Bey Manastırı adıyla da bilinir. Manastırın kurucusu Metropolit İakovos'tur.

18 C5

Doğu surları-Dış surlar - Lefkos Pyrgos (Beyaz Kule). Dış surların ve surların üçgen burçlarına ait görünür parçaların bulunduğu Filikis Eterias Sokağı'ndan denize doğru ilerlediğimizde, sahil surlarıyla doğu surlarının birleşim noktası olan Beyaz Kule'ye ulaşırız. Bugüne ulaşan haliyle kule surların yenilenmesi amacıyla 15. yüzyılda, Bizans'a ait eski kulenin yerine inşa edilmiştir. Günümüzde Kent Müzesi'ne ev sahipliği yapıyor.

19 C5

Rotonda Agiou Georgiou Meydanı. Galerisi zafer takını, imparatorluk sarayıyla birleştiren tören caddesi eklenince inşa edilmiştir. Kral Konstantinos'un şanına adanan bu yapı, büyük olasılıkla imparatorluk sarayı ve binalarının ihtiyaçlarını karşılamak için hem tapınak hem de idari yönetim binası olarak hizmete girmiştir. 5. yüzyılda Agiuous Asomatous veya Başmeleklerle ithafen kiliseye dönüştürüldü. Niş kemerleri ve pencerelerle kubbenin iç kısmı, olağanüstü mozaik süslemelerle bezenmiştir.

Osmanlı Eserleri

> Harita sayfa 22-23, 25, 26

1 B5

Yahudi Hamamı Komnion ve Vas. İrakliou Sokakları. (15. yüzyıl sonu - 16. yüzyıl başı). Yahudi mahallesinde yer alan bu mekân farklı isimlere sahip: Pazar Hamamı, Pazarı Kebir Hamam veya kurucusununun adıyla Halil Ağa Hamamı. Kadınlar ve erkekler için farklı bölümlerle,

heriyle, çift mekânli olarak inşa edilmiştir.

2 C4

Bedesten Venizelou Caddesi ve Solomou Sokağı. (15. yüzyıl) Osmanlı döneminde ticaret merkezinin kalbi olmuştur. Muhtemelen Sultan 2. Mehmet (1455-1459) döneminde inşa edilmiştir. Binayı çevreleyen dış dükkânlar, 20. yüzyılın başında ilave edilmiştir.

3 C4

Hamza Bey Camisi Egnatia ve Venizelou Caddeleri. (1467-1468). Bir dönem binanın sütunlu avlusunda faaliyet gösteren sinema, Alkazar'ın adıyla da bilinir. Selanik'in fethinde yer alan Hamza Bey'in adına kız tarafından, mahalle camisi olarak yaptırılmıştır. Mekân, tonozlu iki dikdörtgen bölüm ve binayı çevreleyen bir kemeraltı eklenerek genişletilmiştir.

4 C4

Bey Hamamı (Cennet Hamamı) Egnatia Caddesi ve Aristotelous Meydanı. (1444). Sultan 2. Murat tarafından yaptırılmıştır. Kentin Osmanlılar tarafından fethinden sonra inşa edilen ilk hamamıdır. Ayrıca birbirinden bağımsız kadınlar ve erkekler bölümleriyle, Yunanistan'ın en büyük çift mekânli hamamı olma özelliğini taşır.

5 C4

Yeni Hamam (Egli) Kasandrou ve Ag. Nikolaou Sokakları. (16. yüzyıl sonu) Küçük Osmanlı hamamı. Selanik vakıfları yöneticisi Hüsvre Kethüda tarafından yaptırılmıştır. Birbirinden bağımsız kadın ve erkek bölümleri ve üç mekânli düzenlemesiyle ikiz hamam tarzının bir örneğidir. Uzun yıllar sinema olarak kullanılmasından dolayı ciddi tahribata uğramıştır.

6 C4

Alaca İmaret Kasandrou Sokağı 91-93. (1484). 2. Mehmet'in sadrazamlarından ve 2. Beyazıt döneminde Selanik Sancakbeyi olan İshak Paşa tarafından yaptırılmıştır. Ters T planıyla erken dönem Osmanlı mimarisinin bir örneğidir. Batı kısmındaki ana mekân, yan bölümler ve sütunlu bir kemeraltından oluşur.

7 C4

Musa Baba Türbesi Terpsithea Meydanı, Ano Poli (Yukarı Şehir). (16. yüzyıl ortaları). Selanik'te, günümüze bütünüyle ulaşmış olan tek Osmanlı türbesidir. Ayrıca zamanında Bektaşî dervişlerinin dini ve sosyal faaliyetlerini yürüttükleri bir yapı kompleksinden günümüze kalmış tek mekândır. Tonoz çatılı ve sekizgen planlı bir yapıdır.

8 B4

Paşa Hamamı Kalvou, Piniou ve Karatza Sokakları. (1520-1530). Osmanlı döneminde Selanik Sancakbeyi Cezeri Kasım Paşa tarafından yaptırılmıştır. Öncelikle tek mekânlı inşa edilen bu hamam, daha sonra kadın ve erkek bölümleriyle çift mekânlı hale getirilmiştir.

9 D7

Yeni Cami (Eski Arkeoloji Müzesi) Ar. Mou-seio Sokağı 30. (1902). İtalyan mimar Poselli'nin tasarımıyla, dönem Avrupa stilindeki Kuleler mahallesinde, dönmeler (Yahudi kökenli Müslümanlar) için cami olarak inşa edilmiştir. 20. yüzyıl eklektik mimarisinin tipik bir örneğidir. 1924 yılında Selanik Arkeoloji Müzesi'ne ev sahipliği yapmıştır. Günümüzde çeşitli kültürel etkinlikler için kullanılmaktadır.

10 C4

Selanik Hükümet Konağı Ag. Dimitriou Caddesi ve I. Dragoumi Sokağı. (1891). Bizans sarayı kalıntılarının yakınına inşa edilen bu bina, mimar Vitaliano Poselli'nin eseridir. Osmanlı dönemine ait idari bina olan Konak, kent valisinin de bürosuydu. İlk yapılan binaya daha sonra bir kat eklenmiş ve binanın cephesinin alınışında düzeltmeler yapılmıştır. Bina, günümüzde Makedonya ve Trakya Bakanlığına ev sahipliği yapıyor.

11 B4

Gümrük, 1. ve 2. Rıhtım Liman Yolcu Terminaleri. (1910-1912). Binanın mimarı Aleks Valori, müteahhiti Eli Modiano'dur. Kentin ilk betonarme binasıdır. Bugün Fotoğraf Müzesi ve Sinema Müzesi'ne ev sahipliği yapan 1. Rıhtım antrepoları da aynı döneme ait eserlerdir.

12 A4 (Büyük Haritaya bak)

Eski Pompa İstasyonu 26 Oktovriou Sokağı 47. (1890-1894). Tesis, kentnin tarihi merkezindeki batı surlarının 1500 metre uzağına inşa edilmiştir. Selanik kentinin su tedarik, idare ve işletmesini, 1888 yılında Belçika sermayesiyle İstanbul merkezli olarak kurulan o zamanın Osmanlı Su Şirketi üstlenmişti. Tesisin yapımını Belçikalı mühendisler yürütmüştü. Eski Pompa İstasyonu binası günümüzde Su Müzesi olarak faaliyet göstermektedir.

13 B4

Osmanlı Bankası Fragon Sokağı 7 ve L. Sofou Sokağı. (~1903). Hanlar ve ticaret pasajlarıyla dolu Frenk Mahallesi'nde Osmanlı Bankası olarak inşa edilmiştir. Jake Abbot'un malikânesinin temelleri üzerine inşa edilmiş olan bu bina, Bulgarların 1903 yılında yaptığı bombalı saldırı yüzünden büyük zarara uğramıştır. Abbot malikânesi, 1858 yılında Sultan Abdülmecit'i ağırlamıştır. Avludaki heykeller, Abbot'un yazlık villasından getirilmiştir. Osmanlı Bankası'nın yeniden inşasını mimar Barouh ve Amar üstlenmiştir. Fransız etkisi altındaki geç barok dönemi üslubu göze çarpmaktadır. Bir ara Sosyal Sigortalar Kurumu olarak faaliyet gösteren bina, şu anda Selanik Devlet Konservatuarı'na ev sahipliği yapıyor.

14 D5

Selanik Aristoteles Üniversitesi, Eski Felsefe Fakültesi Kampüsü, Ethnikis Aminis Caddesi. (1887). Osmanlı döneminde İdadiye Mektebi olarak inşa edilmiştir. Mimar Vitaliano Poselli'nin eseridir. Selanik Sigortalar Kurumu 1927 yılında bu binada kuruldu. Bina, Aristoteles Üniversitesi'nin Eski Felsefe Fakültesi adıyla bilinir ve günümüzde de halen bu bölüme ev sahipliği yapar.

15 D5

Ag. Dimitrios Hastanesi Elenis Zografou Sokağı 2. (1902-1903) Fakir yabancılardan tedavisi için Gureba Hastanesi olarak kurulmuş, daha sonra Hamidiye Belediye Hastanesi olmuştur. Kuduz tedavi binası (bugünkü Ano Poli Çocuk Yuvası) ve Paşa Bahçeleri de, bu hastanenin sınırları içerisindeydi. Günümüzde bu hastane, belediyeye ait ve Ag. Dimitrios Hastanesi olarak hizmet verir.

16 D4

Paşa Bahçeleri Giriş El. Zografou Sokağı ve Ohi Caddesi'nden. (1904) Eskiden, güneyde bulunan hastanenin bahçesiydi, günümüzde ise halka açık yeşil alanlardır. 1904 yılında yapılan bu alanın mimarı bilinmiyor. İsminin nereden geldiği de bilinmemekte. İçindeki eserler olağüstü yaratıcı bir mimarın ürünüdür. Buna benzer tek örnek Modiano Köşkü'ndeki çeşmedir.

17 C5

Sintrivani (Şadırvan) Ethn. Aminis ve Egnata Caddeleri, Sintirivaniou Meydanı. (1889). Sultan Abdülhamit'in Selanik halkına hediyesidir. Açılışında çeşmeden vişne şerbeti akmıştır. 1936 yılına kadar aynı yerde kaldı. Bugünkü şadırvan ise aslının aynısına uygun yapılmış ve 1977 yılında aynı yere konmuştur.

18 D6 (Büyük Haritaya bak)

3. Ordu Komutanlığı-Karagâh Stratou Caddesi 1. (1900-1901)1830 yılında Osmanlı ordusuna ait ilk yapı, bu bölgede inşa edildi. Bu bina da 1900-1901 civarında yapıldı. Mimar Vitaliano Poselli'nin eseri olan bu bina, kent sakinlerinin maddi yardımlarıyla inşa edilmiştir. 1916 yılında, geçici Venizelos hükümetinin Hükümet Konağı olarak kullanıldı. Bugün 3. Ordu Komutanlığı'nın karagâh binasıdır.

19 C4

Mustafa Kemal Atatürk Evi Apostolou Pavlou Sokağı 75 (Türk Konsoloslğu'nun bahçesinde). (1870). Müderris Hacı Mehmet Vakfı tarafından yaptırılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk 1881 yılında burada doğmuş ve 1888 yılına kadar bu evde yaşamıştır. Lozan Anlaşması'nın imzalanmasından sonra bu bina, Yunan Devleti'ne geçmiştir. Daha sonra binayı alan Selanik Belediyesi, Mustafa Kemal'e armağan etmiştir. 1953 yılından beri müze olarak faaliyet gösteren bu mekân, kenti ziyarete gelen Türklerin ilgi odağıdır.

20 C4

Ano Poli Kütüphanesi Krispou Sokağı 7-Romfei Meydanı (Kule Kafe). (1897-1905). Bir Osmanlı askerinin evi olarak inşa edilmiştir.

Düz cephe ve orta akslarında kavisi şahnişleri bulunan bu bina, tipik bir Balkan mimarisine örneğidir. Bugün Selanik Belediyesi'ne aittir ve Ano Poli (Yukarı Şehir) Çocuk Kütüphanesi'ne ev sahipliği yapmaktadır.

21 C4

Çınarı Kleious ve Alex. Papadopoulou Sokakları. İsmi Türkçedeki Çınar ağacından alır. 2. Murat Çeşmesi ve tarihi Çınar Kahvehanesi (Osmanlı dönemine ait tipik bir örnek) bu mahallededir. Bu bölgede 20. yüzyıl başı Balkan mimarisini örneği birçok yapı mevcuttur. Zaman, bu mahallede hiç ilerlemedi gibidir.

22 D7

Sholi Tiflon (Görme Engelliler Okulu) Vas. Olgas Caddesi 32. (1879). Mimar Ksenofon Peonidis'in eseri olan bu yapı, Hafız Bey tarafından yaptırılmıştır. Bu bina, daha önce Konstantinidis Ticaret Okulu ve Ag. Stilianos Çocuk Yuvası'na ev sahipliği yapmıştır. İşgal döneminde Almanlar binaya el koymuştur. 1961 yılından beri Görme Engelliler Okulu'na ev sahipliği yapıyor.

23 D7

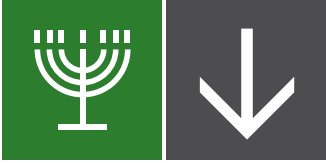
Mehmet Kapancı Villası Vas. Olgas Caddesi 105. (1900). Bu üç katlı yapı, Mimar Piero Arigoni'nin eseridir. Yazlık konut olarak inşa edilmiş olan bu binanın mimarisini, Viyana esentileri, art-nouveau, geç dönem gotik ve Arap etkileri taşır. Arazinin ilk sahipleri Yusuf ve Ahmet Kapancı'dır. 2. Dünya Savaşı sırasındaki Alman işgalinde bu mekâna Gestapo yerleşmiştir. 1954-73 yılları arası ise NATO bürosu olmuştur. 1997 Selanik Kültür Başkanlığı Ajansı'nın merkez ofisini açtırdıktan sonra bugün Selanik Çevre Planlama ve Koruma Ajansı'na ev sahipliği yapıyor.

24 C8

Ahmet Kapancı Villası Vas. Olgas Caddesi 108. (1898). Ahmet Kapancı'nın yazlık konutu olarak yapılmıştır. Tipik bir eklektizm akımı örneğidir. Ana bina ve bir kuleden oluşmaktadır. Bu bina Venizelos, Koudouriotis ve Dağlis hükümetini ağırlamıştır. Bugün ise bu mekânda kütüphane ve sergi salonuyla Milli Banka Eğitim Vakfı (MIET) faaliyet gösteriyor.

25 D8

Villa Mordoh Vas. Olgas Caddesi 162. (1905). Bu bina Seyfullah Paşa tarafından Mimar Ksenofon Peonidis'e yaptırılmıştır. Neoklasik, rönesans, barok ve art-nouveau tarzı çeşitli elemanları içinde barındıran, eklektik mimarinin olağanüstü bir örneğidir. Binanın köşesindeki kubbeli kule, bu yapının en önemli özelliğidir. 1930 yılında Bay Mordoh'un mülkiyetine geçmiştir. 1952 ile 1972 yılları arasında Sosyal Sigortalar Kurumu'nun kliniklerine ev sahipliği yapmıştır. Bugün Belediyeye ait olan bu yapı, Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve 5. Belediye Müdürlüğü'nü ağırlıyor.

Yahudi Eserleri

> Harita sayfa 24-25, 26

1 C4

Manastır Sinagogu Siggrou 35. (1927). Manastır Sinagogu, eşi İshak Bey'e ithafen, İda Aroesti'nin başıyla inşa edildi. 1. Dünya Savaşı ve Balkan Savaşlarından sonra Manastır (bugünkü Bitola) kentinden göç ederek Selanik'e yerleşen aileler de bu başıya katkıda bulunmuştur. Selanikli Yahudiler Nazi kamplarına götürüldüğünde, Manastır Sinagogu Kızıl Haç olarak kullanılmıştır. Bugüne kadar ayakta kalmasının sebebi de budur. Bugün halen Yahudi cemaatinin dini ihtiyaçlarına hizmet ediyor.

2 B4

Yad Lezicaroon Sinagogu Vas. İrakliou Sokağı 24. (1984). Yad Lezicaroon Sinagogu, soykırım kurbanlarından anısına ithaf edilmiştir. Sinagogu hemen yanı başındaki çarşıda çalışan çok sayıda Yahudi'nin ibadet ihtiyaçlarını karşılamak için 1921 yılından beri faaliyet gösteren "Caal de la Plaza" (Çarşı Sinagogu) adıyla

bilinen küçük ibadethane, "Bourla"nın yerine inşa edilmiştir.

3 B5

Soykırım Anıtı Eleftherias Meydanı. (1997). Glid kardeşlerin eseri heykel. Plateia Eleftherias'ın, Nazilerin 1942 yılının Temmuz ayında Yahudileri zor kullanarak ve darpla topladığı yer olması sebebiyle anıt, 2006 yılında bu meydana yerleştirildi.

4 B4

Yahudi Müzesi Venizelou Caddesi ve Ag. Mina Sokağı. (1906). Pasaj olarak inşa edilen yapı, birinci katında Atina Bankasına ev sahipliği yapıyordu. 1917 yılında Selanik'te meydana gelen yangından etkilenmeyen az sayıdaki binadan biridir. Bugün, halka açık olan Selanik Yahudi Müzesi'ne ev sahipliği yapıyor.

5 B4

Saoul Pasajı Ermou Sokağı, Venizelou Caddesi 15 ve Vas. İrakleiou Sokağı 15. Vas. İrakleiou Sokağı'yla Ermou ve Venizelou Caddeleri'ni İonos Dragoumi Caddesi'ne bağlayan ve Meşhur Yahudi bankacı Saoul Modiano tarafından yaptırılmış olan bu pasaj, dönemin önemli ticaret merkezlerinden biriydi. Pasajın içinde Mimar Eli Modiano'nun yanı sıra Modiano'ya ait olan bankanın ofisleri de yer almaktaydı. 1867-71 yılları arasında inşa edilen bu mekânın bir bölümü, 1917 yangınında yok olmuştur. Pasaj, 1929 yılında L şekilli planla yenilendi. Bu pasaj, fakir bir memurken Osmanlı İmparatorluğu'nun önde gelen zenginlerin arasında yer almayı başaran Saoul'le başlayan, Modiano ailesinin yükselişini temsil eden bir tarihi eser değerini taşır.

6 C5

Modiano Çarşısı Ermou Sokağı 24, Vas. İrakliou ve Komninon Sokakları. (1922). Kentin ticaret hayatına yön veren meşhur bir aileden gelen mimar Eli Modiano tarafından inşa edilmiş, Selanik'in en büyük kapalı çarşısıdır. Galerilere ayrılmış olan pasaj, dönemin Avrupa standartlarına uygun olarak, etrafını çevreleyen bir çatı katına sahiptir. Bugün hâlâ kentin merkez çarşısı görevini sürdürmektedir. İçinde barındırdığı et, balık, baharat ve benzeri ürün mağazaları dışında, lokanta ve barlar da mevcuttur. Binanın acilen bakıma ihtiyacı vardır.

7 C7

Villa Modiano Vas. Olgas Caddesi 84. (1906). Bina Mimar Eli Modiano'nun tasarımıyla, Jacob Modiano için inşa edilmiştir. Meşhur mühendisin, Paris'ten döndükten sonra yaptığı ilk yapılarından biridir. Fransız etkisinin göze çarptığı art-nouveau elemanları ön plandadır. En önemli özelliği, yassı yonga levhadan çatıdır. Bina 1913 yılında belediye tarafından satın alındıktan sonra saray olarak Kral Konstantinos'a sunuldu. O dönemden itibaren Makedonya Bölgesi idarecilerine ev sahipliği yapmasından dolayı kentte "Eski Vilayet" adıyla da bilinir. Daha sonraki dönemlerde Askeri Tıp Fakültesi'ne de ev sahipliği yaptı. 1970 yılından günümüze kadar, kalıcı ve geçici sergileriyle Makedonya-Trakya Folklor ve Etnoloji Müzesi olarak faaliyet gösteriyor.

8 D9

Casa Bianca Vas. Olgas Caddesi 214 ve Th. Sofouli Sokağı. (1912). 1911 yılında İspanyol kökenli Yahudi Dino Fernandez Diaz tarafından, İsviçreli eşi Blanche için satın alındı. Fernandez ailesi, dönemin ticaret hayatında önemli rol oynuyordu. Yapı, Mimar Pietro Arrigoni'nin eseridir ve Dino Fernandez'in eşinin adıyla, Casa Bianca olarak tarihe geçmiştir. Eklektik mimariden esintiler taşımasına rağmen art-nouveau elemanları ön plandadır. Hem mimarisini hem de romantik hikâyesiyle kentin en meşhur villalarından biridir. Söz konusu hikâye, ailenin kızı Alina'nın, toplumsal sınıf ve inanca farklılıkları'nın belirleyici rol oynadığı bir dönemde, teğmen Aliberti ile olan dilere destan aşkıdır. Bugün bu bina Selanik belediyesine aittir ve Belediye Resim Galerisi'ne ev sahipliği yapmaktadır.

9 C9

Allatini Villası Vas. Olgas Caddesi 198. Meşhur İtalyan mimar Vitaliano Poselli'nin tasarımı olan Allatini Villası, 1888 yılından önce, aileye ait un değirmenlerinin yakınında Carlo Allatini'nin yazlık evi olarak inşa edilmiştir. Allatiniiler, Modiano'larla birlikte, kentin önde gelen tüccar ailelerinden biriydi. Bu yapı Yazlıklar Bölgesi'ndeki en büyük ve en lüks villaydı. Çok büyük bir bahçenin içinde bulunan bu bina, kırmızı tuğlalarıyla ünlüdür. Jön Türkler Devrimi'nden sonra sürgün edilen

Sultan Abdülhamit, 1909-12 yılları arası bu villada yaşamıştır. Villa 1926 yılında yeni kurulan Selanik Üniversitesi'ne bir yıllığına ev sahipliği yaptıktan sonra, Askeri Hastane olarak kullanılmıştır. 1979 yılından sonra ise İçişleri Bakanlığı ve Selanik Valiliği'ni ağırlamıştır. Şimdi ise Orta Makedonya Bölge Yönetimi'ne ev sahipliği yapıyor.

10 C9

Allatini Değirmenleri

Antheon Caddesi ve Th. Sofouli Sokağı. (19. yüzyıl ortaları) Allatini Değirmenleri sanayi sahası. Allatini ailesi endüstri alanında ki çalışmalarına Moses Allatini ile başladı. Başlangıçta bir silindir değirmen ve bir kiremit fabrikasıyla açılan işletme, oğullarının Fratelli Allatini adlı şirketi kurmasıyla devam etti. Değirmenlerin, eski bina yandıktan sonra 1898 yılında yeniden yapılan bugünkü merkez binası, Mimar Vitaliano Poselli'nin eseridir. Bu fabrikalar kompleksi; yönetim binası (eski konut), ambarlar, buzdolabı alanlarıyla silindirden değirmen binası ve etrafını çevreleyen kazan dairesi, makine atölyesi ve Belçika yapımı bacadan oluşuyor. Hem kent için hem de sanayinin başlangıcı için büyük öneme sahip bu tarihi mekan, günümüzde hâlâ dokunulmamış olduğundan, acilen kentin aktif dokusuna entegrasyonunu beklemektedir.

Geç Bizans dönemi kiliseleri

> Harita sayfa 20-21

1 B4

Agios Minas Kilisesi İonos Dragoumi Caddesi ve Vas. İrakleiou Sokağı.

Bugünkü şekliyle, tipik bir 19. yüzyıl kilise imar kuralları örneğidir. 9. yüzyıldan kalma kaynaklarda bu kiliseden bahsedilir. Apsidolü ise erken dönem Hristiyan tapınağından kalmaz.

2 CS

Nea Panagia Kilisesi Dimitriou Gounari ve Mitropoleos Sokakları. Eskiden Megali veya Trani isimleriyle de bilinen bu mekân, Meryem Ana'nın Ölümü'ne ithaf edilmiştir. 12. yüzyıl manastırının Meryem Ana'ya ithaf edilen merkez kilisesinin yerine inşa edilmiştir. 1690 yılında yanan kilise 1727 yılında üç koridorlu bazilika türünde yeniden inşa edilmiştir. Mekânda; yineke, batı yönünde bir açık galeri ve güney yönünde bir sundurma da mevcuttur. Paleolog tarzı sanat örneğini yeniden canlandıran duvar fresk süslemeleri, Selanik'te 18. yüzyıldan kalma resimlerin tek örneğini teşkil eder.

3 CS

Agios Antonios Kilisesi. Fil. Eterias ve Margariti Sokakları. Selanik Metropolitiği'nin özel şapeli olan bu yapı, ruh ve sinir hastalıkları hastanesi olarak da kullanıldı. Binanın zemin planında; doğu tarafı Bizans surlarının üçgen burçlarının iç kısmına uydurulmuş, küçük bir çift koridorlu yapı bulunmaktadır. 18. yüzyılda inşa edilen bu binaya daha sonra güney ve batı yönlerinde açık galeriler eklenmiştir.

4 CS

İpapanti Egnatia Caddesi ve Agpinou Sokağı. (1531). Kaynaklarda, Selanik metropoliti İoasaf tarafından Agia Anasatasia Manastırı'na verilen küçük Kir İoil Manastırı olarak geçmektedir. Birçok maceranın ardından Selanik Metropolitiği'nin idaresine katılan bu manastır, 1865 yılında sonra mahalle kilisesi olarak faaliyet göstermiştir. Yinekeli ve üç koridorlu bazilika tipinde inşa edilmiştir.

5 CS

Panagouda veya Panagia Gorgoepikoos Egnatia Caddesi ve Paleon Patron Germanou Sokağı. (1818). Meryem Ana'nın doğumuna ithafen yapılmıştır. Bugünkü kilise, düzensiz plana sahip, üç koridorlu taştan inşa edilmiş bir bazilikadır ve yineke bölümü mevcuttur. Daha önce aynı yerde olan ve

1817 yılında yanmış olan bir kilisenin yerine inşa edilmiştir.

6 CS

Agios Haralambos Kilisesi EksadaktiLou Sokağı ve Egnatia Caddesi. (1905). Aynoroz Manastırı Simonopetras'a ait şapel. Eskiden mevcut olan, daha küçük ebatlardaki kilisenin yerine inşa edilmiştir.

7 CS

Agios Athanasios Kilisesi. Egnatia Caddesi ve Sokratous Sokağı. (1818). Sonradan yapılan değişikliklere rağmen, orijinal şeklini korumaktadır: kiliseyi U şeklinde çevreleyen, sütunlarla desteklenen balkon tarzında bir yinekeye sahip, üç koridorlu bazilika. 14. yüzyıl kaynaklarında belirtilen ve aynı isme sahip kilisenin yerine yapıлып yapılmadığı açıklığa kavuşturulamamıştır.

8 CS

Agiou Georgiou Kilisesi Rotonda Meydanı. Yani başındaki Rotonda'ya da adını veren kilise. 1758 yılına kadar Selanik Metropolitiği'nin şapeliydi. Bugünkü şekline –güney tarafına doğru uzayan ilave mekânıyla, üç koridorlu bazilika– 1815 yılında yapılan restorasyondan sonra kavuşmuştur.

9 C4

Laodigitrias veya Panagias Lagoudiani Kilisesi İoulianou ve Athinas Sokakları. Kaynaklara göre 14. yüzyılda, Lagoudiatris veya Lagoudatis adında bir kişi tarafından yapılmıştır. 15. yüzyıldan itibaren Vlatadon Manastırı'na bağlı kadın manastırının merkez kilisesi olarak faaliyet gösterdi. Bugünkü haline –yinekeli üç koridorlu bazilika- 1802 yılında yapılan restorasyondan sonra kavuşmuştur.

Çağdaş eserler

> Harita sayfa 27-31

1 B4

Zeyinyaçılar Mahallesi Morihovou Meydanı çevresindeki bölge. (19. yüzyıl ortaları) Selanik'teki Bizans Limanı bu bölgedeydi. Osmanlı döneminde toprak altında kalan bu liman, daha sonra İstira adıyla kentin toptan ticaret merkezi haline geldi. Ladadika (ladi=yağ), adı zeytinyağı toptan ticaretinin bu bölgede yapıyor olmasından almıştır. Bu bölge 1917 yangın felaketinden kurtulmuş ve 19. yüzyıl sonundaki çarşı özellikleri ve görünümünü koruyarak, günümüze kadar ulaşmıştır. Farklı bina stilleri, geçmişten gelen bir kentin mimari ve şehirlik imajını oluşturuyor. Günümüze hâlâ canlı kalan bu bölge sayısız ofis, restoran ve kafeye ev sahipliği yapar.

2 B5

Özgürlük Meydanı (1870). Bir zamanlar denizin ulaştığı bu alanın kuzeyinde, Bizans'ın deniz surları yükseliyordu. Surlar yıkıldıktan sonra Hükümet Konağı'nı bugünkü rihuma bağlayan Venizelos Caddesi yapılmıştır. Kente deniz yoluyla ulaşan ziyaretçiler için ilk giriş kapısı olmuştur. Bölgeye daha sonra oteller, restoranlar ve eğlence merkezleri yapıldı. Başlangıçta İskele Meydanı olarak adlandırılan bu alan, Olimpos Dağı'na nazır manzarası nedeniyle, daha sonra Olimpos Meydanı adını almıştır. Meydana özgürlük ve eşitlik çığlıklarıyla inen Jön Türkler hareketi kentte baş gösterdiğinde, Eleftheria (Özgürlük) Meydanı adını almıştır. 1917 yangınından sonra Aristotelous Meydanı'nın inşasından sonra bölge önemini yitirmiştir. Yahudilerin yaşadığı trajik olaylar

ilk defa burada cereyan etmiştir. (bakınız Soykırım Anıtı). 1950'li yıllardan itibaren otobüs durakları yerleştirilmiş ve hemen yanı da otopark alanına çevrilmiştir.

3 B5

Aristoteles Meydanı Selanik'in merkezini yerle bir eden büyük 1917 yangınından sonra meydanın genişletilmesi planlandı. Kentin bu tarihi ve yaşamsal bölümü, Ernest Hebrard'ın şehir planlamasının merkez noktasını oluşturdu. Cepherinin mimarisi, Avrupa veya sömürge özelliklerinin yanı sıra, bina süslemeleriyle yer yer Neo Bizans eğilimlerinin etkisinde kalmıştır. Planlı mimari uygulamasının nadir örneklerindedir. Binalar 1930-60 yılları arasında inşa edildi. Pozisyonu sayesinde meydan, Olimpos Dağı'na nazır olağanüstü bir manzara sunar. Electra Palace Oteli ve Uluslararası Sinema Festivali'nin merkez ofisinin de bulunduğu Olimpon Sineması, kentin en popüler buluşma noktalarını teşkil eder.

4 B4

Viyan Oteli Egnatias Caddesi 2-4 (1925). 1880 yılından sonra birçok otelin yapıldığı bir bölgede inşa edilmiştir. Otelin sahibi Kostas Manolas, mimarı Georgios Kambanelos'tur. Bir zamanlar Rum Cemaati'ne ait olan Ag. Kiriakis Kilisesi'nin bulunduğu yere inşa edilmiştir. Ön cephesi neoklasik bir eserinin sahip olması gereken genel kurallara uygun olarak eklektik eğilimler taşır.

5 CS

Nedelko Binasi Egnatias Caddesi 109. (1909). İlerleyen yıllarda "Nedelko Kliniği" adıyla da bilinen bu bina, sahibi İoannis Nedelko tarafından mimar Ksenofon Peonidis'a yaptırıldı. 1978 depreminin sonra hasarlı olduğu belirlenerek yıkım planına alındı; bu nedenle 1997 Kültür Başkenti planı çerçevesinde kısmen değişiklik ve restorasyon çalışmaları gerçekleştirildi. 2004 yılından beri Aynoroz'un tanıtımını hedefleyen ve Selanik Belediyesi'ne ait, kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olan Agiorgitiki Estia'ya ev sahipliği yapıyor.

6 CS

Eski Temizlik Okulu Egnatia Caddesi 132. 1890 yılında Rum Cemaati tarafından satın alındı ve 1893 yılına kadar Rum Okulu olarak

faaliyet gösterdi. Kentin Rum Cemaati'nin eğitim hayatının gelişimine en çok katkıda bulunmuş okullardan biridir. Bu bina Erkek Ortaokulu, Kız Ortaokulu ve Temizlik Yüksekokulu'na ev sahipliği yapmıştır. Bugün bu binada 13. Ortaokul faaliyet gösteriyor.

7 C5

Kırmızı Ev Agias Sofias Sokağı 31. (1926). İki Dünya Savaşı arasındaki dönemde inşa edilmiş olan bu yapı, İoannis Longos için mimar Panagiotis Stais tarafından tasarlanmıştır. Cephelerine kavisli hatlar hâkimdir; inşasında geleneksel malzemeler (tuğla ve kereste) kullanılmıştır. Kule tarzı yapıyla orta bölüm çikntılıları dikkate değer. Ayrıca kösedeki kavisli şahnış de etkileyicidir. Kentte bir zamanlar, yıllarca kimsenin umurmadığı bu "perili" ev hakkında efsaneler doluyordu.

8 C5

Eski Yunanistan Konsolosluğu Agias Sofias Sokağı 6. (1890-93). Andreas Singros, Ernst Ziller'in tasarımı olan bu binanın inşa masraflarını üstlendi. Bölge, 1590 yılından 1890 yangınına kadar Rum Cemaati'nin merkeziydi. Bu yapı, kentte sadece neoklasik öğeler taşıyan nadir binalardan biridir. Yunan Konsolosluğu'na ev sahipliği yapmış olan bu bina, Makedonya Mücadelesi'nde çok önemli bir rol üstlenmiştir. 1981 yılından beri Makedonya Mücadelesi Müzesi olarak hizmet veriyor.

ANO POLİ (YUKARI ŞEHİR)

Eski Selanik'in en kuzey ve en yüksek kısmı olan bu bölge, kentin geçişine ışık tutar. İlk olarak 4. ve 5. yüzyılda Hristiyan aileler buraya yerleşmiştir. 16. yüzyıla kadar Bizans manastırları ve kiliseleri çevresindeki mahalleler dışında, çoğunluğunu Türklerin oluşturduğu bir bölge olarak kalmıştır. Ulaşımı zor arazi nedeniyle her zaman konut bölgesi olmuştur.

Bölgedeki terk edilmiş evlere, 1922 sonrası nüfus mübadelesinin ardından, çoğunlukla Küçük Asya'dan gelen mülteciler yerleşti.

Geleneksel Balkan mimarisi eseri evlerin baskın ögesi, üst katlardaki şahnışlerdir. Bu

bölge; alçak evleri, labirent gibi dar sokakları ve Thermaikos Körfezi manzaralı meydanlarıyla, eşsiz mimarisini büyük ölçüde muhafaza etmektedir.

9 C4

Theofilou Sokağı 25 numaradaki bina (Kule Kafe). Mimari değeri yüksek bu bina, büyük olasılıkla 19. yüzyıl sonlarında Türk okulu olarak inşa edilmiştir. Neoklasik mimari öğeleri taşır. Selanik Belediyesi'ne ait olan bu yapı, yakın zamana kadar Belediye Kültür Müdürlüğü'ne ev sahipliği yapıyordu.

10 C4

Theofilou Sokağı 13 numaradaki Konak (Kule Kafe). (19. yüzyıl sonları). Şahnışlerin üzerinde alınıklı sona eren çatısı ve kavisli aşıp süslemeleriyle görkemli bir yapıdır. Kamu Emlak Hizmetleri'ne aittir ve şimdi Kuzey Yunanistan Yayıncılar Derneği ve Tarih Arşivleri Toplama Kurumu'na ev sahipliği yapıyor.

11 D4

İrodoutou Sokağı 17 numaradaki bina (19. yüzyıl sonları). Binaya adını veren bu sokak, Ag. Nikolaos Orfanos Kilisesi'nin karşısında, kentin nadir Bizans sokaklarındandır. Bu kilise, camiye çevrilmeyi için Hristiyan ailelere konut olarak da hizmet verdi. Bina Kültür Bakanlığı tarafından satın alındığı 1979 yılından beri Orta Makedonya Çağdaş Eserler Müdürlüğü'ne ev sahipliği yapıyor.

12 D4

Muson Sokağı 47 numaradaki bina. Muson ve Akropolis Sokakları, Vlatadon Manastırı bölgesiyle komşu olan Taksiarhon mahallesi'nin en önemli sokaklarıydı. Taksiarhon Kilisesi'nin camiye dönüştürülmesi, bölgedeki Müslüman nüfusu artırdı. Hristiyan ibadethanesi olarak faaliyete devam eden Vlatadon Manastırı'na yakınlık da burayı Ano Poli'nin çeşitli toplumlara ev sahipliği yapan, en kalabalık bölgelerinden biri haline getirdi. İki katlı, bahçeli ve aşıp süslemelerle bezemmiş (bir çeşit şahnışli) bu bina 1980 yılında Kültür Bakanlığı'na bağışlandı. Günümüzde Orta Makedonya Çağdaş Eserler Müdürlüğü'ne ev sahipliği yapıyor.

13 D6

Arkeoloji Müzesi Manoli Andronikou Caddesi 6. (1962). Müze, geçici olarak bir süre Yeni Cami'de faaliyet gösterdikten sonra, Mimar Patroklos Karantinos'un tasarladığı binaya kalıcı olarak yerleşti. Modernizm önemli temsilcilerinden olan Karantinos, iç avlulu Yunan konutlarından esinlendi. Müze, Makedonya Bölgesi'yle ilgili prehistorik çağdan geç antik dönemlere kadar, kalıcı ve geçici sergilere ev sahipliği yapıyor.

14 D6

Bizans Kültürü Müzesi Stratou Caddesi 2. (1989-1993). Müze, Mimar Kiriakos Krokos'un tasarımı olan çağdaş mekânda faaliyet gösteriyor. Modernizm ve geleneksel Yunan mimarisini bir araya getiren, sade ve mütevazı bir binadır. Avrupa Konseyi tarafından 2005 Müze Ödülü'ne layık görüldü.

15 D6

Papafio Yetimhanesi Papafio Caddesi 33. (1894-1903). İoannis Papafis 1792 yılında Selanik'te doğdu. Daha sonra sürekli yurt dışında yaşadığı da, doğduğu kenti hiç unutmadı. Mimar Ksenofon Peonidis'in tasarladığı bina, Papafis'in bıraktığı mirasla bir çam korunun içine inşa edildi. Papafis'in "Melitefs" adıyla bir erkek yetimhanesinin kuruluş faaliyet göstermesini vasiyet etmişti. E şekilli planı, Elefheri Ellada (Özgür Yunanistan) sözcüklerinden ilham alınmıştır. Yetimhane; çocukların kalacak yer ihtiyacını karşılamanın dışında, buna paralel olarak teknik eğitim de (terzilik, marangozluk, ayakkabıcılık, mobilyacılık, elektrikçilik, demircilik, teknisyenlik) veriyordu. Bugün Selanik Erkek Çocuk Bakım Merkezi olarak hizmet veriyor.

16 D7

Eski Rus Hastanesi Papanastasiou Caddesi 35. (1907). Rus Cemaati'ne hizmet vermek için kuruldu. Cemaatin dağıldığı Rus Devrimi'ne kadar faaliyet gösterdi. Daha sonra doğumüne dönüştürüldü. Bugün Makedonya Tarihi Arşiv Müdürlüğü'ne ev sahipliği yapıyor.

17 D7

Mihailidis Villası Vas. Olgas Caddesi 24. (1890). Denize kadar uzanan bu arazi, 1886

yılında G. H. Themelis tarafından satın alındı. Konut 1926 yılında Mihailidis ailesi tarafından satın alınana kadar, Levi Saoul Modiano, daha sonra da Mario kardeşler ve Yosif Naar'ın elinden geçti. 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyılın başında Selanik'e hâkim elektizm akımının görkemli bir örneğidir.

18 D7

Salem Konutu Vas. Olgas Caddesi 20. (1878). Fransız uyruklu Yahudi Jeborga tarafından inşa edildi. 1894 yılında, kentin önden gelen hukukçularından, uluslararası kariyer sahibi İsraili avukat Emmanuel Salem'e satıldı. Meşhur hukukçunun oğlu Raphael Salem 1898 yılında burada dünyaya geldi. ABD üniversitelerinde meşhur olan bu olağanüstü matematikçi, Salem sayılarına ve matematikçiler için bir ödülle anılır. Bina, 1924 yılında İtalyan devleti tarafından satın alındı; günümüzde de hâlâ İtalyan devletinin sahip olduğu bu konut, 1978 yılına kadar İtalyan Konsolosluğu olarak faaliyet gösterdi. Günümüze terk edilmiş olan binanın acil restorasyona ihtiyacı vardır.

19 D7

Eski Melissa Yetimhanesi Vas. Olgas Caddesi 36. (1897). Osman Ali Bey tarafından inşa edildi. Bulgaristan Kralı Ferdinand 1913 yılında burada kaldı; bina 1914'te Bulgaristan Konsolosluğu'na ev sahipliği yaptı. 1915'te Anadolu Harekati'nin Selanik'e gelişiyi birlikte, Fransızlar tarafından işgal edilerek, Fransız Karargâh'ına çevrildi. Melissa Yetimhanesi, İzmir felaketinden sonra buraya taşındı. İşgal döneminde el konulan bina, bağımsızlıktan sonra 1977 yılına kadar yetimhane olarak faaliyet gösterdi. Günümüzde Aristoteles Üniversitesi'nin Bizans Araştırmaları Merkezi'ne ev sahipliği yapıyor.

20 C8

Château Mon Bonheur Vas. Olgas Caddesi 110. (1890). Mimar Frederic Charnot'un tasarımıyla Dimitris İoannidis Tsakirides tarafından inşa edildi. İki binadan oluşuyor: bir malikâne ve bir kahvehane. Venedik usulü kule duvarları ve kırmızı tuğlali dış cephesiyle görkemli bir yapıdır. Binanın restorasyona ihtiyacı vardır.

21 C8

Villa Hatzilazarou Vas. Olgas Caddesi 131. (1890). Mimar Ksenofon Peonidis'in tasarımıyla, Periklis Hatzilazaros'un eşi Efrosini Hatzilazarou tarafından yaptırılmıştır. Kentin bağımsızlığına kavuşmasının ardından, 1912 yılında vefat eden Kral Konstantinos'un konutu oldu. Bina, 1913'te öldürülen babası Kral Georgios'un naaşına da ev sahipliği yaptı. Günümüzde Siagas ailesine aittir.

22 D9

Villa Morpurgo Heronias Sokağı 16. Villa, Mimar Vitaliano Poselli'nin tasarımıyla 1906 yılında inşa edildi. Allatini Değirmeni'nin Müdürü Moise Morpurgo'nun eşi İtalyan Yahudisi Fani Ouziel'e aitti. Allatini Villası'yla Ouziel bölgesi arasındaki mahalledir. Pencere süsleri ve parmaklıklarda art-nouveau elemanları göze çarpar. Bu mekânda bir zamanlar Sosyal Yardım Vakfı'nın tesisleri faaliyet gösterdi. Nikolaos Zardinidis, 1952 yılında villayı ilk sahiplerinden satın aldı. 1997 yılından beri Kuzey Yunanistan Konservatuarı'yla Villarte Kültür ve Sanat Merkezi'ne ev sahipliği yapıyor.

23 B2

Lazarist Manastırı Kolokotroni Sokağı 21. (1861). Aziz Vincent de Paul Tarikatı rahipleri tarafından inşa edilmiştir. Başta yetimhane olarak faaliyet gösteren bu bina, sonraları Büyük Aziz Lazar Manastırı'na bağlı ana kiliselerin din okulu olarak kullanıldı. Daha sonra hastaneye ve 1922 sonrasında ise mülteci kabul merkezi ve misafirhaneye dönüştürüldü. 1978 depreminden sonra kapandı. Binanın restorasyonu Selanik Kültür Başkenti Kurulu tarafından 1997'de tamamlandı. Günümüzde Rus Avangardi eserleriyle meşhur Kostakis koleksiyonuna ev sahipliği yapan Çağdaş Sanatlar Müzesi olarak faaliyet gösteriyor.

24 C5

Meryem Ana Ermeni Ortodoks Kilisesi Dialetti Sokağı 4. (1903). Kilise, Ermeni Toplumunun ibadet yeri edinmek için uzun süren çabaları sonucunda inşa edildi. Mimar Vitaliano Poselli'nin eseridir. Ermeni cemaat-

tinin bulunduğu mahallededir. Günümüzde faaliyet göstermeye devam ediyor. Hemen yanında da Ermeni Kültür Merkezi ve Cemaat'e ait binalar bulunuyor.

25 B4

Meryem Ana'nın Günahsız Gebeliği Kutsal Katolik Katedrali Frangon Sokağı 19. (1899). Eski kilisenin yerine inşa edildi. Bulunduğu bölge, kentten Avrupa nüfusunun faaliyet gösterdiği Frenk mahallesiydi. Kentin Katolik nüfusunun dini ihtiyaçlarına hizmet edebilmek için faaliyet göstermeye devam ediyor.

Evangelistria Bölgesi

26 D5

Ortodoks Mezarlığı Ag. Dimitriou Caddesi 159. (1875). Hristiyan Ortodoks nüfus için mezarlık olarak Fakirlere Yardım Derneği'ne verildi.

27 D4

Ermeni Mezarlığı, Protestan Mezarlığı Elenis Zografou-Evangelistria. 19. yüzyıl sonlarında yapıldı.

Stavroupoli Bölgesi

28 B2

Zeytinlik Müttefik Mezarlığı Lagkadas Caddesi (Vardariou Meydanı'ndan yaklaşık 1,5 km uzaklıkta). Ülkenin en büyük askeri mezarlığı. Burada, Birinci Dünya Savaşı müttefiklerinin (Fransız, Sırp, İtalyan, Rus askerleri) ve Bulgar rehinelere, yaklaşık 20.000 askeri gömülmüştür. Mezarlığın en büyük özelliği, tamamının bir örnek yapılmış olmasıdır.

29 B1

Yeni Yahudi Mezarlığı. Dimitriou ve Karaoğlu Sokakları. 1938 yılında Yahudi Cemaatine verildi. İşgal sırasında Almanlar tarafından yok edilen eski mezarlık, bugünkü üniversite kampüsünün yerindeydi. Yeni mezarlığa eski mezarlıktan kurtarılabilen birkaç mezar taşınarak, Selanik'in soykırımla hayatını kaybeden on binlerce Yahudi'sinin anısına bir anıt yapıldı.

Dendropotamos Bölgesi

30 B4

Harman Köyü Hint Mezarlığı Monastiriou Caddesi (Ziakas Garnizonunun yakınında). İngiliz Milletler Topluluğu Komisyonu'na aittir. Bu mezarlıkta, İngiliz sömürge birliklerinden Birinci Dünya Savaşı'nda hayatını kaybeden yaklaşık 500 Hintli'nin mezarı ve külleri bulunuyor.

ROMA ESERLERİ

- 1 Romalı Sezar Gaius Galerius Valerius Maximianus'un saray kompleksi
- 2 Hipodrom
- 3 Makedonya Modern Sanatlar Müzesi'ndeki antik yolun bir bölümü
- 4 Sezar Galerius'un Zafer Anıtı Kamara
- 5 Roma dönemine ait çeşme
- 6 Roma Agorası
- 7 Roma Tapınağı
- 8 Kiprion Agoniston Meydanı'ndaki kamuya ait idare binaları

B4

C4

D4

B5

C5

D5

BİZANS ESERLERİ

- 1 Surlar
- 2 Agion Apostolon Kilisesi
- 3 Agia Ekaterini Kilisesi
- 4 Profitis İlias Kilisesi
- 5 Osiou David Kilisesi (Latomou Manastırı)
- 6 Vlatadon Manastırı
- 7 Eptapirgiou (Yedikule)
- 8 Akropolis Hisarı-Laparda Kulesi-Anna Paleologina Kapısı-Trigonion veya Alisseos Kulesi

- 9 Agiou Nikolaou Orfanou Kilisesi
- 10 Taksiarhon Kilisesi
- 11 Bizans Hamamı
- 12 Agiou Dimitriou Kilisesi -Yeraltı Sığınağı
- 13 Panagia Halkeon Kilisesi
- 14 Panagia Athiropiotou Kilisesi
- 15 Agia Sofia Kilisesi
- 16 İsa'nın Transfigürasyonu Kilisesi
- 17 Agiou Panteleimona Kilisesi
- 18 Doğu surları-Diğ surları-Beyaz Kule
- 19 Rotonda

GEÇ BİZANS DÖNEMİ ESERLERİ

- 1 Agios Minas
- 2 Nea Panagia
- 3 Agios Antonios
- 4 İpapanti
- 5 Panagouda veya Panagia Gorgoepikoos

- 6 Agios Haralambos
- 7 Agios Athanasios.
- 8 Agiou Georgiou Kilisesi
- 9 Laodigitrias veya Panagias Lagoudiani Kilisesi

B4

C4

D4

B5

C5

D5

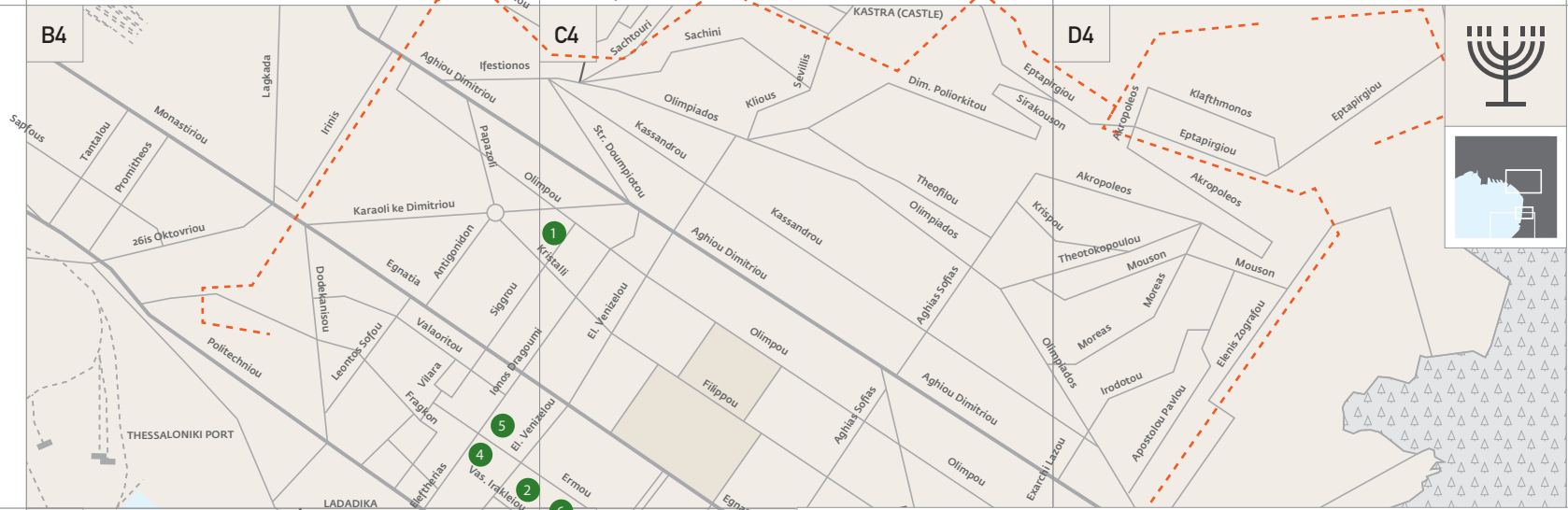
OSMANLI ESERLERİ

- 1 Yahudi Hamamı
- 2 Bedesten
- 3 Hamza Bey Camisi
- 4 Bey Hamamı (Cennet Hamamı)
- 5 Yeni Hamam (Egll)
- 6 Alaca İmaret
- 7 Musa Baba Türbesi
- 8 Paşa Hamamı
- 9 Yeni Cami (Eski Arkeoloji Müzesi)
- 10 Selanik Hükümet Konağı
- 11 Gümrük, 1. ve 2. Rihtim
- 12 Eski Pompa İstasyonu
- 13 Osmanlı Bankası
- 14 Selanik Aristoteles Üniversitesi, Eski Felsefe Fakültesi
- 15 Ag. Dimitrios Hastanesi
- 16 Paşa Bahçeleri
- 17 Sintrivani (Şadırvan)
- 18 3. Ordu Komutanlığı-Karargâh
- 19 Mustafa Kemal Atatürk Evi
- 20 Ano Poli Kütüphanesi
- 21 Çınarı
- 22 Sholi Tiflon (Görme Engelliler Okulu)
- 23 Mehmet Kapancı Villası
- 24 Ahmet Kapancı Villası
- 25 Villa Mordoh

B4

C4

D4

B5

C5

C7

D7

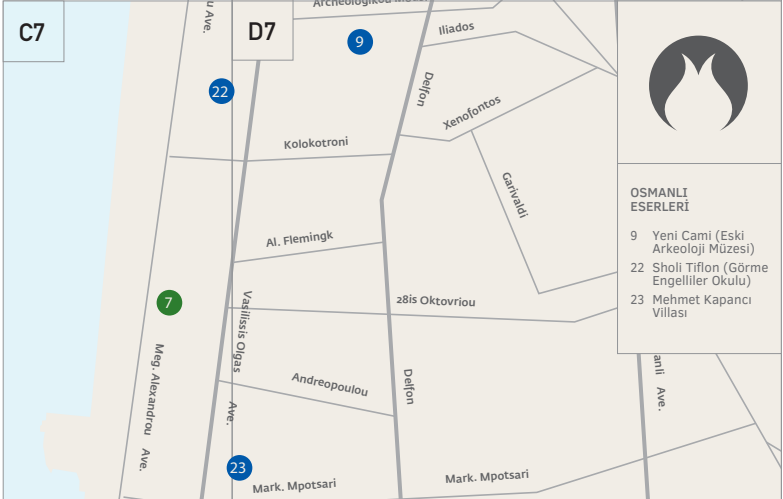

OSMANLI ESERLERİ

- 9 Yeni Cami (Eski Arkeoloji Müzesi)
- 22 Shohli Tiflon (Görme Engelliler Okulu)
- 23 Mehmet Kapancı Villası

YAHUDİ ESERLERİ

1 Manastır Sinagogu	6 Modiano Çarşısı
2 Yad Lezicaron Sinagogu	7 Villa Modiano
3 Soykırım Anıtı	8 Casa Bianca
4 Yahudi Müzesi	9 Allatini Villası
5 Saoul Pasajı	10 Allatini Değirmenleri

TTT

B4

C4

D4

B5

C5

D5

ÇAĞDAŞ ESERLER

1 Zeyinyaçılar Mahallesi	23 Lazarist Manastırı
2 Özgürlük Meydanı	24 Meryem Ana Ermeni Ortodoks Kilisesi
3 Aristoteles Meydanı	25 Meryem Ana'nın Günahsız Gebeliği Kutsal Katolik Katedralı
4 Viyana Oteli	26 Ortodoks Mezarlığı
5 Nedelko Binası	27 Ermeni Mezarlığı, Protestan Mezarlığı
6 Eski Temizlik Okulu	28 Zeytinlik Müttefik Mezarlığı
7 Kırmızı Ev	29 Yeni Yahudi Mezarlığı
8 Eski Yunanistan Konsoloslugu	30 Harman Köy Hint Mezarlığı
9 Theofilou Sokağı 25 numaradaki bina (Kule Kafe)	
10 Theofilou Sokağı 13 numaradaki Konak (Kule Kafe)	
11 İrodotou Sokağı 17 numaradaki bina	
12 Muson Sokağı 47 numaradaki bina	

ÇAĞDAŞ ESERLER

- 13 Arkeoloji Müzesi
- 14 Bizans Kültürü Müzesi
- 15 Papafo Yetimhanesi
- 16 Eski Rus Hastanesi
- 17 Mihailidis Villası
- 18 Salem Konutu
- 19 Eski Melissa Yetimhanesi
- 20 Château Mon Bonheur
- 21 Villa Hatzilazarou
- 22 Villa Morpurgo

Selanik Tarihi eserler haritası

Selanik Belediyesi

Turizm Bölümü

V. Georgiou Caddesi 1
54640 Selanik, Yunanistan
T +302313318206
E tourism@thessaloniki.gr

Bu belge elektronik ortamda da sunulmaktadır.

www.thessaloniki.gr

Yayıncının izni olmaksızın
çoğaltılması yasaktır.
©Selanik Belediyesi, 2018

Katkıda bulunanlar

HELLENIC REPUBLIC
Ministry of Culture and Sports

General Directorate of Antiquities &
Cultural Heritage
Ephorate of Antiquities, Thessaloniki

Ephorate Of Contemporary
And Modern Monuments
Of Central Macedonia

THESSALONIKI
UNION
OF TOURIST GUIDES

Destekçi

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

Tasarım: Designers United

Çeviri: Glossima & Wehrheim

Production editor: G. Bazmadelis

Design editor: C. Karietis

CITY OF THESSALONIKI

Thessaloniki
Many stories, one heart

GREECE
and the Legend